

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی
استان خراسان رضوی

بسته‌های چالش‌های بودجه‌ای حوزه مدیریت و برنامه‌ریزی

استان خراسان رضوی ارائه شده به معاون محترم رییس جمهور و رییس سازمان برنامه

و بودجه

برگرفته از نظر خبرگان و تشکل‌های بخش‌های اقتصادی استان و کمیسیون‌های تخصصی اتاق بازرگانی

، صنایع، معادن و کشاورزی

”طرح دیکصدوسی و ششمین جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان“

دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی

مهر ۱۴۰۴

مقدمه

یکصد و سی و ششمین جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان در ساعت ۶:۳۰ عصر روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۰۲ به ریاست جناب آقای دکتر مظفری، استاندار محترم و با حضور جناب آقای دکتر پورمحمدی معاون محترم رئیس جمهور و رئیس محترم سازمان برنامه و بودجه کشور و در محل اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی برگزار می‌گردد.

دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی سعی نمود موضوعات اساسی بودجه‌ای، مرتبط با حوزه مدیریت و برنامه‌ریزی در سطح استان و کشور را که با دعوت از خبرگان بخش خصوصی و دولتی و صاحب نظران در دو قالب:

الف: رویکرد استانی

ب: ملی و فراگیر

در دبیرخانه شورا مطرح گردیده بود را تهیه و برای معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و اعضاء، ارائه نماید.

پیشنهادهای تهیه شده حاوی نکات مهم و اساسی بودجه‌ای استان است که مقرر است در جلسه مطرح و به عنوان مطالبه شورا از سازمان برنامه و بودجه کشور دنبال گردد.

ضمن اینکه پیشنهاد می‌گردد، کارگروهی از حوزه‌های معاونت‌های مختلف سازمان و شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان ظرف مدت دو هفته تعیین و حداکثر ظرف یک ماه نشست در سازمان برنامه و بودجه یا در مشهد برگزار نموده و پیرامون سایر پیشنهادات باقیمانده بسته بودجه‌ای استان، تصمیمات لازم اتخاذ و نتایج حاصله از نشست موردنظر به شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی منعکس گردد.

دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی

۱. ضرورت تامین اعتبار برای اجرای ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب سال ۱۳۹۰ و آیین نامه اجرایی آن حسب تکالیف قانون گذار و مصوبه دولت،

- چند سالی است که قطع برق و گاز صنایع به یک اقدام قابل پیش‌بینی در تابستان و زمستان تبدیل شده است. این در صورتی است که بر اساس ماده ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار و آیین نامه اجرایی آن، صنایع نباید در اولویت قطع گاز، برق و خدمات مخابرات از سوی دولت قرار بگیرند و اگر دولت ناگزیر به قطع این خدمات شد ملزم به جبران خسارت صنایع خواهد بود: ماده ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار عنوان می‌دارد «در زمان کمبود برق، گاز یا خدمات مخابرات، واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی نباید در اولویت قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات قرار داشته باشند و شرکت‌های عرضه‌کننده برق، گاز و خدمات مخابرات موظف‌اند هنگام عقد قرارداد با واحدهای تولیدی اعم از صنعتی، کشاورزی و خدماتی، وجه التزام قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات را در متن قرارداد پیش‌بینی کنند. هرگاه دولت به دلیل کمبودهای مقطعی به شرکت‌های عرضه‌کننده برق یا گاز یا مخابرات دستور دهد موقتاً جریان برق یا گاز یا خدمات مخابراتی واحدهای تولیدی متعلق به شرکت‌های خصوصی و تعاونی را قطع کنند، موظف است نحوه جبران خسارت‌های وارده به این شرکت‌ها ناشی از تصمیم فوق را نیز تعیین و اعلام کند.»

اما قراردادی از سوی شرکت‌های خدمات رسان وجود ندارد که در آن وجه التزام و یا نحوه جبران خسارت ناشی از قطع خدمات صنایع مشخص شده باشد و قراردادهای تنظیمی به صورت سالانه نیست. ضمن آنکه نکات مهم

مورد اشاره در این بند قانونی یعنی در اولویت قرار نگرفتن صنایع برای قطع برق و گاز و خدمات مخابرات در زمان کمبود این منابع، پیش‌بینی وجه التزام قطع برق، گاز یا خدمات در قراردادهای و همچنین تعیین نحوه جبران خسارات وارده در سال‌های گذشته به مرحله اجرا نرسیده‌اند.

دولت برای عدم اجرای این ماده استناد به تبصره یک ماده ۲۵ است که در آن آمده: «در زمان‌های اضطراری که قطع برق یا گاز واحدهای مسکونی، جان شهروندان را به خطر اندازد، شورای تأمین استان محل ایجاد اضطرار می‌تواند برای حداکثر دو روز که قابل تمدید است، حکم این ماده را نقض کند و دستور دهد بدون تعیین نحوه جبران خسارت‌های وارده، برق یا گاز واحدهای تولیدی قطع شود. در جلسه تصمیم‌گیری در این باره، باید نمایندگان اتاق‌های مرکز استان برای استماع نظراتشان دعوت شوند.» اما تولیدکنندگان و صاحبان صنایع معتقدند این شرایط اضطراری هنوز محقق نشده است. منظور از شرایط اضطراری بلایای طبیعی و یا جنگ و امثال آن است و موقعیتی ویژه است که قابل پیش‌بینی نباشد. در حالی که در چند سال گذشته قطعی گاز و برق صنایع به عنوان دو معضل اساسی از ۱۵ خرداد تا ۱۵ شهریور به دلیل کمبود برق و در ماه‌های سرد پاییز و زمستان هم به دلیل کمبود گاز اجرا می‌شود. بنابراین دولت با عدول از اجرای این ماده، صنایع را در اولویت قطعی قرار داده و خسارتی هم پرداخت نمی‌کند.

اما این در حالی است که در بند ۵ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۵، سازمان برنامه و بودجه مکلف شده تا همه‌ساله اعتبار لازم برای جبران خسارت شرکت‌های ارائه دهنده خدمات، ناشی از تصمیم دولت برای قطع جبران خدمات به واحدهای تولیدی را در لوایح بودجه سالانه پیش‌بینی کند. لذا پیشنهاد می‌شود:

۱- نظر به اینکه ماده ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار و آیین نامه اجرایی آن تاکید موکد بر عدم قطع انرژی بدون تصمیم شورای تامین استان ها و آن هم در مواقع خاص حتی یک روزه واحدهای تولیدی دارد، لذا تنظیم هرگونه آیین نامه و دستورالعمل و قراردادی در مغایرت با قانون و اسناد بالادستی موجب ابطال قرار داد می گردد و شرکت های خدمات رسان استان (آب، برق، گاز) مکلفند ظرف مدت یک ماه نسبت به اصلاح قراردادهای تامین انرژی در کلیه فصول سال (۱۲ ماهه) با شرکتهای تولیدی منطبق با ماده ۲۵ و آیین نامه اجرایی آن تنظیم و قرارداد های فعلی کمتر از یک سال است را اصلاح نمایند.

۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ها با توجه به بند ۵ آیین نامه ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که سازمان برنامه و بودجه ۲۵ بودجه ای دارد به عنوان نهاد ناظر بر اصلاح قرارداد ها (۱۲) ماهه و اجرای قرارداد تعیین گردید.

۳- با توجه به تکالیف بند ۵ آیین نامه اجرایی ماده ۲۵، سازمان برنامه و بودجه مکلف است تا همه ساله اعتبار لازم برای جبران خسارت شرکتهای ارائه دهنده خدمات، ناشی از تصمیم دولت برای قطع جبران خدمات به واحدهای تولیدی را در لوایح بودجه سالانه پیش بینی نماید تا با انعقاد قرارداد بیمه ای توسط شرکت های خدمات رسان با شرکت های بیمه ای در مواقع موجه خسارت ناشی از قطع انرژی توسط شرکت های بیمه ای جبران شود و لذا موضوع تامین اعتبار در بودجه سنواتی پیگیری گردد.

۴- با توجه به اینکه راهکار بلندمدت ناترازی انرژی، افزایش تولید برق و گاز است و ضرورت دارد شرکت های خدمات رسان در حوزه انرژی موانع تولید برق و گاز مرتفع شود. برای توسعه انواع نیروگاه های بخش خصوصی

و دولتی، نهاد تنظیم‌گر برای تعیین قیمت منصفانه (با رعایت حقوق تولید کننده برق بخش خصوصی، ایجاد مشوق‌های دولتی در نیروگاه‌های تجدید پذیر و افزایش نرخ خرید نیروگاه‌های تولید پراکنده) ایجاد شود.

۲- عنایت ویژه به تامین اعتبار پروژه مترو مشهد گلبهار و تامین اعتبار دو ایستگاه شهرک صنعتی توس و ماشین‌ابزار با توجه به آثار مثبت آن در صنعت و حمل و نقل

خطوط مترو مشهد به گلبهار در مسیری واقع شده است که حدود ۶۰ درصد صنایع استان و دو شهرک بزرگ صنعتی استان در این منطقه قرار دارد، روزانه هزاران نفر نیروی کار از این منطقه تردد می‌کنند و ترافیک این مسیر بسیار سنگین و موجب هدر رفت منابع زیادی اعم ساعات کار و ترافیک جاده‌ای و آلودگی محیط زیست می‌گردد، اما این پروژه محوری سالانه بودجه مناسبی اختصاص پیدا نمی‌کند، ضمن اینکه ایستگاه شهرک صنعتی توس و ماشین‌ابزار به دلیل عدم تامین اعتبار علیرغم موافقت‌های اولیه در این پروژه‌ها در جانمایی دیده نشده لذا عملاً با راه اندازی مترو کماکان از حجم تردد و آلودگی محیط زیست است چندان کاسته نخواهد شد، لذا درخواست می‌شود

(الف) اعتبار مناسبی برای پروژه اختصاص پیدا کند.

(ب) اعتبار برای دو ایستگاه پیش‌بینی و برای جانمایی و اجرای عملیات اجرایی ابلاغ گردد.

۳- ضرورت تامین اعتبار برای اصلاح شبکه گاز رسانی و انتقال خطوط از مبادی مرکز ی با توجه به بستر فراهم شده در توسعه گاز رسانی به روستاها و فعالیت‌های

جدید اقتصادی و عدم تامین گاز در فصل زمستان که بعضا ناشی از ظرفیت انتقال خطوط است.

بررسی های صورت گرفته و اظهار نظر مسئولان ذی ربط حاکی است روز به روز دامنه مصرف گاز با سرمایه گذاری های جدید و گاز رسانی به روستا ها توسعه پیدا می کند و لیکن ورودی خطوط و ظرفیت انتقال گاز بویژه در فصل زمستان تغییری پیدا نمی کند از آنجاییکه حسب گزارش ارائه شده ، عدم تامین گاز مورد نیاز کارخانجات سیمان و سایر مراکز صنعتی ناشی از وضعیت عدم توازن بین ظرفیت خطوط انتقال و مصرف و توسعه مصارف گاز شهری و روستایی است.

لذا موضوع ظرفیت سازی و اصلاح خطوط انتقال گاز استان از طریق تامین منابع یک ضرورت است که درخواست می شود در بودجه سنواتی استان لحاظ گردد.

۴- تامین سهم دولت در صندوق توسعه بخش کشاورزی با توجه به ارتباط بین منابع بخش دولتی و تامین سهم دولت در صندوق توسعه بخش کشاورزی و ارتباط بین جذب منابع بخش دولتی و ایجاد انگیزه در بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری

[illegible]

وزارت جهاد کشاورزی علاوه بر منابع پیش بینی شده در ماده «۱۲» قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی و در اجرای بند «د» ماده «۱۸» قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۴۹٪ آورده سهم دولت در تشکیل و افزایش سرمایه صندوقهای غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی (بخش، شهرستانی، استانی، ملی، تخصصی و محصولی) را از محل فروش امکانات قابل واگذاری وزارت جهاد کشاورزی و سازمانهای تابعه پس از واریز به حساب خزانه و رعایت مقررات مربوط از طریق شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی در سراسر کشور تامین نماید. و با عنایت به تبصره ۳ بند ب ماده ۳۱- قانون احکام دائمی کشور که اعلام می دارد شورای برنامه ریزی استان مجاز است پس از ابلاغ اعتبارات استان حداکثر تا (۵) پنج درصد از اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای استان را با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه استان و تصویب شورای برنامه ریزی در قالب کمکهای فنی و اعتباری برای افزایش سرمایه صندوق توسعه بخش کشاورزی همان استان یا شهرستان اختصاص دهد. و از طرفی از آنجائیکه تشکل های بخش کشاورزی پیگیر افزایش سهم بخش خصوصی در صندوق حمایت از توسعه کشاورزی برای ارائه خدمات و تسهیلات به کشاورزان بوده و عدم تامین سهم دولت موجب گردیده تا به لحاظ ترکیب منابع صندوق نتواند سهم بخش خصوصی در استان نیز جذب نماید لذا ضرورت تامین سهم دولت در صندوق (۴۹ درصد) برای پذیرش سهم بخش خصوصی و ارائه خدمات به کشاورزان یک ضرورت اجتناب ناپذیر است و چنانچه دولت نتواند سهام خود مطابق ساز و کار تعریف شده تکمیل نماید افزایش سهم آورده بخش خصوصی نیز متوقف می گردد. لذا پیشنهاد می گردد.

- با توجه به ۵۱ درصد آورده بخش خصوصی و تاثیر گذاری این صندوق در تلفیق منابع دولتی و خصوصی و ارائه منابع ارزان قیمت

به جامعه هدف سازمان برنامه و بودجه کشور مبلغ ۱۰۵ همت جهت صندوق های بخش کشاورزی استان اختصاص دهد

- سازمان برنامه و بودجه استان ترتیبی اتخاذ نمایند تا کسری وضع موجود سهام دولت به مبلغ ۵۴۰ میلیارد ریال مطابق متن قانون بند ۳۱ احکام دائمی در یک تقویم و بازده زمانی مشخص از سرجمع اعتبارات استان در نظر گرفته شده و عقب ماندگی سهم دولت در صندوق استان تأمین و جبران گردد.

- باعنایت به تبصره ۳ بند ۳ ماده ۳۱- قانون احکام دائمی کشور که اعلام می دارد شورای برنامه ریزی استان مجاز است پس از ابلاغ اعتبارات استان حداکثر تا (۵) پنج درصد از اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای استان را با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه استان و تصویب شورای برنامه ریزی در قالب کمکهای فنی و اعتباری برای افزایش سرمایه صندوق توسعه بخش کشاورزی همان استان یا شهرستان اختصاص دهد. و از طرفی با هدف جذب کامل بودجه استانی و با توجه به عدم وجود بروکراسی در جذب منابع برای صندوق ، مقرر گردد:

- شورای برنامه ریزی و توسعه استان از سرجمع اعتبارات تملک استان به استناد تبصره ۳ بند ۳ ماده ۳۱ قانون احکام دائمی کشور در صدی در سال مطابق درصد تعیین شده در قالب موافقتنامه افزایش سرمایه صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی اختصاص داده شود و در بودجه سنواتی لحاظ گردد.

۵- اجرای تکالیف ماده ۸۱ قانون الحاق و ماده ۵۴ قانون احکام دائمی با موضوع پیشبینی و تامین منابع لازم برای آماده سازی زیر ساخت های مورد نیاز شهرکهای صنعتی در بودجه سنواتی

ضرورت اجرای ماده ۸۱ قانون الحاق تامین برق و گاز پایدار در شهرک های صنعتی استان " اجرای پروژه های برق و گاز رسانی و زیر ساختی مطابق مواد ۵۴ احکام دائمی و ۸۱ قانون الحاق اجرای از تکالیف دولت است، که به دلیل عدم تامین منابع مورد نیاز مشکلات جدی برای شهرکهای صنعتی استان ایجاد نموده است (ماده ۵۴ احکام دائمی، در راستای حمایت از استقرار صنایع در شهرکها و نواحی صنعتی و رقابت پذیری تولیدات صنعتی و معدنی به دولت اجازه داده می شود در قالب بودجه های سنواتی کمکهای لازم را به شهرکها و نواحی صنعتی دولتی و غیر دولتی به ویژه در امور تامین راه، آب، برق، گاز و تلفن تا ورودی های مستقر در این شهرکها انجام دهد) عدم تامین بودجه موجب غیر فعال بودن تعدادی از بنگاهها گردیده است

سازمان برنامه و بودجه کشور حسب تکالیف ماده ۸۱ قانون الحاق و ماده ۵۴ قانون احکام دائمی موضوع پیش بینی و تامین منابع لازم برای آماده سازی زیر ساخت های مورد نیاز شهرکهای صنعتی در بودجه سنواتی لحاظ نماید.

۶- بهبود سهم استان خراسان رضوی از بودجه های عمرانی در قالب دو شاخص جمعیت و وسعت و با نگاه به محرومیت و سرانه درآمدی

استان خراسان رضوی بیش از ۸ درصدی جمعیت و ۷/۳ درصد وسعت کشور را دارد و حدود ۹۰ درصد سرمایه گذاری بخش خصوصی را داراست، و لیکن ۵/۲ درصد بودجه عمرانی کشور را دارد. لذا

تقاضا می‌شود در سهم بودجه عمرانی استان از بودجه کشور به میزان حداقل ۸٪ تجدید نظر شود.

۷- عدم اجرای بند ح ماده ۳۱ قانون ششم برنامه پنج ساله توسعه و پیشنهاد جهت برنامه پنج ساله هفتم

ماده ۳۱ برنامه ششم توسعه عنوان می‌دارد دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به‌ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره‌های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره‌وری آب و خاک کشاورزی اقدامات زیر را جهت حصول به شاخص‌های کمی به شرح مندرج در جداول ذیل انجام دهد و در بند (ح) این قانون اخذ عوارض از انواع چربی‌های وارداتی دارای اسیدهای چرب اشباع و غیراشباعی (ترانس) بیش از حد مجاز و نوشابه‌های گازدار مصرفی و صرف منابع حاصل از آنها در جهت افزایش سرانه شیر. میزان مصرف و نحوه هزینه در بودجه سالانه با رعایت ماده (۴۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۳ مشخص خواهد شد، مصوب شده اما اجرایی نشده است

لذا پیشنهاد می‌شود مجدد لحاظ و اجرایی گردد.

۸- ضرورت تأمین منابع مالی برای اجرای پروژه‌های ریلی با توجه به وسعت و جمعیت و ارتباط با کشورهای مختلف و ترانزیت با رویکرد ملی و استانی

اهمیت توسعه خطوط ریلی در شرق کشور و استان خراسان رضوی، برنامه ریزی صحیح جهت توسعه زیر ساخت های استان در حوزه ریلی و مباحث افزایش سرعت حمل بار و افزایش توان کشور در کردیدور ارتباطی محور کشورهای غربی به شرق در حوزه صادرات و ایجاد شاخه هایی برای ارتباط به حوزه آسیای میانه و کشور افغانستان توسعه ریلی از ضروریات حفظ و افزایش قدرت کشور در ژئوپولیتیک حمل و نقل منطقه می باشد. در حال حاضر هفت پروژه در استان در حال انجام است که دارای ردیف بودجه سالانه مطابق ماده ۲۱۵ قانون بودجه هستند، اما به دلیل عدم اختصاص بودجه مورد نیاز پیشرفت پروژه ها بسیار کم می باشد.

حسب گزارش ارائه شده در جلسه، هفت پروژه حوزه ریلی در استان خراسان رضوی، علیرغم تاثیر گذاری استانی و ملی آن، بودجه مصوب قابل دفاعی ندارد، ضمن اینکه تخصیص داده شده تا کنون تقریباً به میزان پرداخت تعدیل به پیمانکاران است و عملاً فعالیت خاصی به لحاظ پیشرفت اجرایی پروژه ها وجود ندارد لذا پیشنهاد می گردد:

الف) برای ۷ پروژه ریلی مهم و اثر گذار بر اقتصاد کشور و استان در دست اقدام منابع لازم اختصاص پیدا کند و به طور ویژه در نظر گرفته شود.

۹- تأمین اعتبار پروژه آزاد راه حرم تا حرم

ضرورت ایجاد زیر ساخت ها و بستر های لازم برای عبور و مرور بیش از سی میلیون زائر در سال و سایر شاخص های توسعه موجب گردید در سال ۱۳۸۹ عملیات اجرایی احداث آزاد راه قم- تهران - مشهد (حرم تا حرم) به عنوان بزرگ‌ترین پروژه تاریخ کشور و منطقه با حضور رئیس جمهور وقت آغاز شود، و بخش‌هایی از این پروژه در مرحله بهره‌برداری و افتتاح قرار گیرد.

هرچند در دولت سیزدهم مجدد اجرای پروژه مورد تاکید قرار گرفت اما تاکنون کلیات پروژه و فاز قطعات خراسان رضوی به سرانجام نرسیده است .

مطابق بررسی های انجام شده و اعلام کارفرما، در سال ۱۳۹۰ مشارکت نامه ای بین وزارت راه و شهرسازی به عنوان سرمایه پذیر از یک سو و قرارگاه سازندگی خاتم النبیا (ص) به عنوان سرمایه گذار از سوی دیگر منعقد گردید که یک آزادراه با نام حرم تا حرم (بین شهر مقدس مشهد تا شهر مقدس قم) ساخته شود. در آبان ماه ۱۳۹۰ کمیسیون ماده ۲۱۵، (به استناد ماده ۲۱۵ قانون برنامه پنجم توسعه پیرامون پیشنهاد بررسی طرح ها و تملک دارایی های سرمایه ای جدید مندرج در لوایح بودجه) اجرای بخش‌هایی از آزادراه حرم تا حرم حد فاصل قم-سمنان و نیشابور-مشهد را به طول ۳۵۰ کیلومتر تصویب نمود و همچنین در مهرماه ۱۳۹۱ مجوز کمیسیون ماده ۲۱۵ مبنی بر اولویت اجرایی قطعه قم-گرمسار از آزادراه صادر شد و اجرای اولین قطعه در سال ۱۳۹۱ آغاز و قرارداد اجرایی پیمانکار ابلاغ گردید .

هدف و سیمای این طرح، ضرورت ایجاد شبکه آزادراهی برای ارتباط مرکز و جنوب، به شمال شرق کشور است و وجود شهر مقدس مشهد به عنوان بزرگترین مرکز جذب گردشگر و زائر داخلی و خارجی و قرارگیری مرزهای سرخس، باجگیران و تایباد به عنوان توسعه دهنده حمل و نقل ترانزیتی در منطقه، موجب شد تا امکان‌سنجی احداث آزادراه در این بخش از کشور، جهت اتصال به شبکه های آزادراهی موجود کشور مورد بررسی قرار گیرد.، حسب پیگیری انجام شده توسط دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی، سرپرست محترم معاونت ساخت و توسعه آزادراه های شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور در پاسخ مکاتبه فوق طی نامه شماره ۴/۱۴۸۲۳۰ مورخ ۱۳/۰۹/۱۴۰۳ مراحل ساخت پروژه حرم تا حرم و موانع احداث آن را به شرح زیر اعلام نمود:ه اند.

قطعات مطالعاتی مسیر آزاد راه حرم تا حرم :

۱-قطعه قم -گرمسار به طول ۱۵۰ کیلومتر در سنوات گذشته افتتاح و در دست بهره‌برداری است.

۲ -قطعه گرمسار-سمنان به طول ۱۱۴.۵ کیلومتر با پیشرفت فیزیکی ۱۶.۸۹ درصد با مشارکت ۳۰ درصد دولت و ۷۰ درصد سرمایه‌گذار در دست اجراست و برای اتمام آن مبلغی حدود ۱۱.۸۵ همت اعتبار مورد نیاز است .

۳ -قطعه سمنان -دامغان -شاهرود -سبزوار -نیشابور به طول ۵۳۴ کیلومتر است که تاکنون مطالعات آن انجام نشده و مجوز ماده ۲۳ ندارد و برای احداث آن حدود ۷۵ همت اعتبار مورد نیاز است .

۴-قطعه نیشابور -سه‌راهی تربت به طول ۹۰ کیلومتر است که مطالعات مصوب دارد ولی عملیات اجرایی آن شروع نشده است. با تأمین اعتبار حدود ۱۰ همت امکان بهره‌برداری از این قطعه ظرف سه سال پس از شروع عملیات اجرایی وجود دارد.

۵-قطعه سه‌راهی تربت -مشهد به طول ۳۳ کیلومتر با پیشرفت فیزیکی حدود ۱۴ درصد با مشارکت ۳۰ درصد دولت و ۷۰ درصد سرمایه‌گذار در دست اجراست و برای اتمام آن به مبلغی حدود ۷ همت اعتبار مورد نیاز است.

۶ -محور ارتباطی حرم تا حرم -تهران نیز به طول ۱۰۰ کیلومتر در دست بررسی است که برای احداث آن مبلغی در حدود ۱۵ همت مورد نیاز است.

آنچه مشهود است بهره‌مندی استان خراسان رضوی بعد از بیش از ده سال ۳۳ کیلومتر با پیشرفت فیزیکی حدود ۱۴ درصد است، در حالی که برای ۳۵۰ کیلومتر از مسیر به شرح ذیل مشارکت نامه تأمین مالی تنظیم شده است. در این مشارکت نامه

سه‌م سرمایه پذیر ۳۰ درصد و سه‌م سرمایه گذار ۷۰ درصد توافق گردید که البته سرمایه گذار درخواست تقلیل سه‌م خود به ۵۰ درصد را دارد.

ارکان سازمانی این قطعه به شرح ذیل می‌باشد.

کارفرما (سرمایه‌پذیر) : شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور - معاونت ساخت و توسعه آزادراهها

سرمایه گذار : شرکت احداث، نگهداری و بهره‌برداری آزادراه حرم تا حرم، (قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) - شرکت تهران گسترش)

مشاور کارفرما: شرکت مهندسی مشاور مه‌اب قدس

پیمانکار: قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) - هلدینگ راه و شهرسازی - موسسه نصر

مشاور مطالعه کننده : مهندسین مشاور طاه‌ا (مطالعات فاز ۱) و مهندسین مشاور پارس (مطالعات فاز ۲)

اعتبار مصوب طرح آزاد راه حرم تا حرم (به همراه قطعه سه راه تربت مشهد) در قانون بودجه سال جاری ۲۵۱۸ میلیارد ریال می‌باشد که با اعتبار مورد نیاز پروژه به هیچ وجه تطابق ندارد

اجرای این پروژه در حالی است که در برخی از قطعات آن مطالعاتی انجام نشده و تاکنون ماده ۲۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳ را دریافت ننموده است. در صورتیکه دریافت ماده ۲۳ مطابق بند الف این قانون که عنوان می‌دارد عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب

۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای یک بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، ضرورت دارد.

لذا پیشنهاد شد با توجه به اینکه یکی از چالش‌ها و موانع اصلی در اختصاص بودجه و منابع لازم برای اجرای پروژه آزادراه حرم تا حرم در قطعات واقع شده در استان خراسان رضوی بنا به تأیید همه اعضای جلسه علیرغم وجود مدیران و مسئولان تاثیرگذار استان در حوزه ملی، عدم پیگیری جدی در این ارتباط از طریق ملی می‌باشد که موجب گردیده است علیرغم ایجاد و راه‌اندازی پروژه‌های مشابه طی سالهای اخیر در سایر نقاط کشور با استفاده از بودجه عمومی، به رغم دستور روسای محترم جمهوری اسلامی ایران در گذشته از جمله شهید رئیسی کماکان پروژه آزادراه حوزه استان خراسان رضوی با توقف عملیات مواجه گردد، لذا:

۱- سازمان برنامه و بودجه، موضوع در اولویت قرار گرفتن قطعات خراسان رضوی پیگیری گردد و نیز سهم تاثیرات نمایندگان دستگاه‌های استانی مرتبط برای جذب منابع پروژه‌های ملی مورد ارزیابی قرار گیرد.

۲- مطالبه‌گری به صورت نشان‌دار نمودن مالیات صورت پذیرد، (بر اساس مصوبه هیات وزیران، مالیات دهندگان مشمول تبصره ماده صد یا مودیانی که مالیات خود را سیستمی پرداخت می‌کنند می‌توانند هزینه کرد مالیاتی خود را در پروژه‌های مختلف عمرانی دولت تعیین کنند).

۳- تهاتر نفت برای اجرای پروژه توسط متولیان استانی و ملی پیگیری و اجرایی شود.

۴- اختصاص اوراق مشارکت با تضمین دولت برای سرمایه گذار و بازپرداخت آن از طریق عوارض دریافتی

۵- مطابق تکالیف دولت در تامین زیر ساخت ها از طریق معاونت اقتصادی و عمرانی استانداری و سازمان مدیریت و برنامه استان پیگیری شود دولت در تامین سهم خود از ظرفیت اوراق مشارکت نیز استفاده نماید.

۱۰- ضرورت قرار گرفتن شرکت های خدمات رسان با ماهیت دولتی نیز شرکت های آب و برق در ردیف بخش دولتی که امکان تهاتر مطالبات از دولت و دولت از بخش خصوصی (نظیر شهرداریها و تامین اجتماعی، با بانکها، سازمان مالیاتی وجود دارد

• در کل کشور دفاع از بیت المال و حفظ و حراست از آن را داریم، ولیکن دفاع از حق الناس بویژه واحدهای تولیدی و صنعتی به معنای واقعی کلمه نداریم ، نمونه دستگاه های اجرایی برای مطالبات خود از بخش خصوصی با قید فوریت اقدام حقوقی و قضایی می نمایند ولیکن مطالبات بخش خصوصی در قالب های مختلف از جمله اوراق سهام و بلند مدت داده می شود در هر شکل برای برقراری عدالت در قرار دادها پیشنهاد می گردد بتوان در قبال مطالبات از دولت و دولت از بخش خصوصی بویژه در خصوص، انرژی و...تهاتر شود.

۱۱- ضرورت فراهم نمودن زمینه سرمایه گذاری شرکت های دولتی و خصوصی در استان با توجه به عدم سرمایه گذاری دولتی:

استان‌های تهران، اصفهان، خوزستان و کرمان شرکت‌های بزرگ و عظیمی در زمینه‌های نفت، گاز، فولاد و... دارند که این موضوع موجب می‌شود تا بخش عمده‌ای از منابع درآمدی این استان‌ها از طریق این شرکت‌ها تامین شود. این درحالی است که خراسان رضوی از وجود چنین شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی بزرگی بی‌بهره است و در عین حال، بیشترین فعال اقتصادی و بخش خصوصی کشور را داراست لذا درخواست می‌شود این موضوع در دولت محترم مطرح زمینه سرمایه گذاری های بزرگ صنعتی و صنایع پیشران بخش دولتی و هلدینگ های سرمایه گذاری که می‌تواند به دنبال خود کسب کار های خرد به حرکت در بیاورد فراهم گردد.

۱۲- اجرای تکالیف دستگاه های اجرایی در خصوص انرژی تجدید پذیر و ۲۰ درصد مصرف برق از آن محل و عدم تخصیص منابع در این خصوص به بخش خصوصی و در عین حال تبعیض در اعمال جرایم

براساس ماده ۱۶ قانون جهش تولید «صنایع با قدرت مصرف بیشتر از یک مگاوات موظفند معادل یک درصد (۱٪) از برق مورد نیاز سالانه خود را از طریق احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر تأمین نمایند» که بر این اساس اگر واحد تولیدی نسبت به این مساله اقدام ننماید با جریمه مواجه خواهد شد، ضمن اینکه که این قانون با توجه به زمان کوتاهی که از ابلاغ آن می‌گذرد مشکلاتی را برای تولیدکنندگان ایجاد کرده

است، یکی از این مشکلات این است که بانک‌ها به دلیل عدم اعتبار به وعده خود مبنی بر پرداخت تسهیلات جهت ساخت این نیروگاه‌ها به واحدهای تولیدی عمل نکرده‌اند. از طرفی در خصوص تکالیف دستگاه‌های اجرایی در استفاده ۲۰ درصدی از مصرف خود از طریق انرژی‌های تجدید پذیر تاکنون اقدامی بعمل نیامده و این تبعیض بین بخش خصوصی و دولتی وجود دارد لذا

پیشنهاد می‌شود به استناد بند چ ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ارائه پیشنهاد در مورد قراردادهای دستگاههای اجرایی با فعالان اقتصادی بخشهای خصوصی و تعاونی به منظور ایجاد تراضی و منع تحمیل شرایط ناعادلانه به طرف مقابل در این قراردادها ضمن اختصاص مصوبات سفر رئیس جمهور تا برقراری شرایط مساوی از اعمال جریمه خودداری گردد

۱۳- تامین اعتبار برای راه آهن برقی مشهد تهران:

روند احداث و راه اندازی قطار پر سرعت تهران - مشهد که در سال ۸۸ مصوب گردید (۱۷ مهر ۸۹، در سالروز میلاد کریمه اهل بیت حضرت معصومه (س) نیز با حضور رئیس جمهور عملیات اجرایی احداث آزاد راه قم- تهران - مشهد (حرم تا حرم) و قطار سریع السیر تهران- مشهد با سرعت ۳۵۰ کیلومتر در ساعت به عنوان بزرگ‌ترین پروژه تاریخ کشور و منطقه آغاز شد. ۱۹ آذر ۸۹ نیز مدیرعامل وقت راه آهن جمهوری اسلامی ایران از آغاز مذاکرات فنی ایران و چین درباره ساخت راه آهن سریع السیر تهران- مشهد خبر داد) اما تاکنون کلیات پروژه و فاز قطعات خراسان رضوی به سرانجام نرسیده است.

دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی در مکاتبات مختلفی از مبادی مرتبط و دستگاه‌های استانی موضوع را منعکس و اعلام نظر نمود.

مطابق بررسی‌ها و تحقیقات دبیرخانه شورای گفت و گو توسعه راه‌آهن پر سرعت نقش مهمی در کاهش آلودگی‌ها، صرفه‌جویی در زمان و افزایش امنیت حمل و نقل دارد و این فناوری نماد تکنولوژی مدرن در زمینه حمل و نقل و گامی مثبت به‌سوی آینده پایدارتر حمل و نقل جهانی است. ایران نیز در صورت اجرای موفق پروژه‌های راه‌آهن سریع‌السیر در مسیرهای مشهد - تهران، تهران - قم - اصفهان می‌تواند به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرو در زمینه حمل و نقل سریع‌السیر در منطقه معرفی شود. راه‌آهن سریع‌السیر (HSR) یکی از تحولات بزرگ در حمل و نقل محسوب می‌شود. این سیستم ریلی با سرعت بالا و تکنولوژی پیشرفته در ساخت و اجرا به‌عنوان یک راه حل مؤثر برای افزایش سرعت و بهره‌وری در حمل و نقل افراد و کالاهای شناخته می‌شود.

این موضوع در حالی است که توسعه راه‌آهن پر سرعت نه تنها به بهبود حمل‌ونقل کمک می‌کند بلکه نقش مهمی در کاهش آلودگی‌ها، صرفه‌جویی در زمان و افزایش امنیت حمل و نقل دارد. این فناوری نه تنها نماد تکنولوژی مدرن در زمینه حمل و نقل است بلکه به‌عنوان یک گام مثبت به‌سوی آینده پایدارتر حمل و نقل جهانی نیز شناخته می‌شود.

در ایران، تاکنون تلاش‌هایی برای فراهم کردن زیرساخت‌های راه‌آهن پر سرعت صورت گرفته است. اجرای این زیرساخت‌ها، بهبود قابل توجهی در حمل‌ونقل ایجاد و امکان ارتقای ترانزیت و جابه‌جایی کالا در سطح بین‌المللی را نیز فراهم می‌کنند. با اجرای موفق پروژه‌های راه‌آهن سریع‌السیر در مسیرهای تهران - قم - اصفهان و تهران - مشهد، ایران می‌تواند به‌عنوان یکی از کشورهای پیشرو در زمینه حمل و نقل سریع‌السیر در منطقه معرفی شود.

مجلس شورای اسلامی نیز در آبان ماه ۱۴۰۲ ساخت راه‌آهن سریع‌السیر برای شهرهای پر مسافر و مسیرهای طولانی از جمله مسیر مشهد - تهران را طی برنامه هفتم توسعه الزامی کرد. ساخت راه‌آهن سریع‌السیر در مسیر مشهد - تهران به شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران تفویض و مطالعات اولیه آن آغاز شده است.

همچنین نمایندگان مجلس ساخت راه‌آهن سریع‌السیر برای شهرهای پر مسافر و مسیرهای طولانی از جمله مسیر تهران - مشهد را طی برنامه هفتم توسعه الزامی کردند.

برابر مطالعات مفاد قانون برنامه هفتم توسعه در ماده ۴۸ قانون برنامه هفتم آمده است: به منظور تحقق سیاست‌های کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرح‌های عظیم اقتصادی ملی، پیشران، روزآمد و مبتنی بر آینده‌نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی چند اقدامات باید انجام شود.

بر اساس این مصوبه، سازمان با همکاری وزارتخانه‌های ذیربط مکلف است چند طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیشران از جمله دالان‌های راهبردی ترانزیت ریلی و دریایی و قطار سریع‌السیر در مسیرهای طولانی و پر مسافر از جمله تهران - مشهد را تهیه و ظرف ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران برساند.

ماده ۴۸ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۷ - ۱۴۰۳) به منظور تحقق سیاست‌های کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرح‌های عظیم اقتصادی ملی، پیشران، روزآمد و مبتنی بر آینده‌نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف - سازمان با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط مکلف است چند طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیشران از جمله موارد زیر را تهیه نموده و ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیات وزیران برساند: که در بند دوم آن چنین ذکر شده است "قطار سریع‌السير در مسیرهای طولانی و پرمسافر از جمله تهران - مشهد"

حال درخصوص پروژه قطار سریع‌السير تهران - مشهد، کارگروهی ۵ نفره متشکل از معاونت اجرایی، شرکت راه آهن، وزارت نفت، سازمان برنامه و بودجه و استانداری خراسان تشکیل شده است که با توجه به برخورداری پروژه قطار سریع‌السير تهران - مشهد از مجوز ماده ۲۱۵ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ترکیب همه منابع و روش‌های تأمین مالی ممکن از جمله انواع تهاتر نفت، منابع عمومی، مشوق‌ها و امتیازات مالی، تأمین مالی فاینانس، تخفیف سود بازرگانی تجهیزات وارداتی، امتیاز معادن، مولدسازی و غیره نسبت به تهیه سبد متنوع تأمین مالی راه آهن تهران - مشهد و رصد دائم موضوع و پیگیری وظایف محوله در جلسات تا حصول نتیجه اقدام کنند.

لازم به ذکر است ابلاغ مصوبه شورای اقتصاد در خصوص استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) به منظور تکمیل قطار سریع‌السير اصفهان - قم - تهران با مساعدت وزیر راه و شهرسازی و با پیگیری‌های مجری طرح‌های زیربنایی وزارت راه و شهرسازی در استان اصفهان و تعدادی از نمایندگان اصفهان در مجلس شورای اسلامی، مصوبه شورای اقتصاد درخصوص اصلاح مصوبه موضوع استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) برای احداث قطار سریع‌السير اصفهان - قم - تهران توسط معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور ابلاغ شد. پروژه قطار سریع‌السير اصفهان - قم - تهران یکی از پروژه‌های اساسی و کلان کشور است که از دهه‌های

گذشته در اصفهان طرح و مورد پیگیری قرار گرفته اما به دلیل عدم تأمین فاینانس و مجوزات لازم بر زمین مانده است. در سفر اخیر رئیس جمهور به استان اصفهان این موضوع مورد پیگیری و تأکید قرار گرفت تا پروژه قطار سریع‌السير اصفهان-قم-تهران بعنوان طرح اولویت‌دار کشور مطرح و ابلاغ مصوبه شورای اقتصاد مبنی بر تأمین مالی این پروژه ملی با سرعت بیشتری صورت پذیرد.

از آن جا که در ماده ۴۸ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۷ - ۱۴۰۳) به منظور تحقق سیاست‌های کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرح‌های عظیم اقتصادی ملی، پیشران، روزآمد و مبتنی بر آینده‌نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی اقداماتی مانند قطار سریع‌السير در مسیرهای طولانی و پرمسافر از جمله تهران - مشهد لازم‌الاجرا می باشد، از طرفی مصوبه شورای اقتصاد در خصوص استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) به منظور تکمیل قطار سریع‌السير اصفهان-قم-تهران ابلاغ و در فرایند تأمین مالی پروژه می باشد در صورتی که استان خراسان رضوی با حدود ۳۰ میلیون زائر و ۸ درصد مساحت و جمعیت کشور و برخورداری از مجوز ماده ۲۱۵ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران تاکنون اقدامی صورت نگرفته است لذا پیشنهاد می شود

الف) صرفنظر از تکالیف ماده ۴۸ قانون برنامه هفتم، مجمع محترم نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی در قالب ارتباط با مسئولان محترم ملی از جمله وزارتخانه های راه و شهرسازی، اقتصاد، کمیسیون های دولت، پیگیری نمایند تا پروژه قطار سریع‌السير مشهد-تهران، نظیر اصفهان در شورای اقتصاد کشور مطرح و مصوب گردیده و از روش های ممکن از جمله تهاتر نفت، منابع عمومی، مشوق ها و امتیازات مالی، تأمین مالی فاینانس، تخفیف سود بازرگانی تجهیزات وارداتی، امتیاز معادن، نشان دار نمودن پروژه، منابع لازم تخصیص پیدا کند.

ب) پروژه برقی سازی قطار مشهد- تهران که از سال ۱۳۵۴ آغاز شده و به رغم پیگیری مسئولین استان طی سالیان متمادی قطعه گرمسار -تهران نظیر پروژه حرم تا حرم، اولویت اجرا در نظر گرفته شده است لذا مجمع محترم نمایندگان استان با توجه به شاخص‌های اشاره شده ، پیگیری نمایند تا قطعه مشهد به تهران در اولویت اجرا قرار گیرد.

پ) کریدور شرق به غرب که با هدف تسهیل حمل‌ونقل کالا بین کشورهای آسیایی و اروپایی طراحی شده است فرصت طلایی برای استان است تا با بهره‌گیری از موقعیت جغرافیایی خود، به مرکز ترانزیت کالا بین شرق و غرب تبدیل شود که علاوه بر فرصت‌های جدید شغلی و توسعه اقتصادی می‌تواند درآمدهای ارزی قابل توجهی برای استان داشته باشد. از آنجا که مناطق شرقی استان خراسان رضوی به‌عنوان هاب ترانزیتی کشور شناخته می‌شود با اینکه استان خراسان رضوی دارای ظرفیت احداث بندر خشک ترانزیتی و توسعه بازرگانی می‌باشد، مقرر گردید سرمایه‌گذاری‌های لازم در بخش زیرساخت در نشست شوراها ی گفت و گو شرق کشور مطرح تا سرمایه‌گذاری‌های لازم در بخش زیرساخت ریل و قطار در شرق کشور انجام شود.

ت) کارگروه ارتقاء و توسعه خطوط ریلی ترانزیتی کشور در کریدور شرق-غرب و کریدور شمال-جنوب در سطح مدیران میانی کشور هر دو ماه یکبار تشکیل و موارد مرتبط پیگیری گردد. اعضای این کمیته عبارتند از : وزارت امور خارجه، شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور، سازمان برنامه و بودجه، شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران، استانداری خراسان رضوی، اداره کل اقتصاد و دارایی استان خراسان رضوی

ج) دبیرخانه ملی ارتقاء و توسعه خطوط ریلی و ترانزیتی کشور در کریدور شرق-غرب و کریدور شمال-جنوب در سطح مدیران ملی به صورت فصلی (هر سه ماه یکبار)

تشکیل جلسه و چالش‌های مرتبط مورد بررسی قرار گیرد. اعضای این دبیرخانه نیز عبارتند از: وزارت کشور-وزارت امور خارجه، وزارت راه و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت اقتصاد، شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران و استانداری خراسان رضوی به عنوان دبیر.

۱۴- بودجه تصفیه خانه های شرکت شهرکهای صنعتی چرمشهر، چناران، کاشمر و

سبزوار

۱۵- اختصاص ۳۰۰ میلیارد تومان جهت تکمیل زیر ساخت های شهرک صنعتی استان

۱۶- مشکلات شرکت های مهندسان مشاور و پیمانکاران در حوزه نظام فنی و اجرایی

پیرامون تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران (آیین‌نامه تشخیص صلاحیت

مهندسان مشاور)

-بر اساس ماده یک آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران، مقررات این آیین نامه برای تشخیص صلاحیت مشاورانی به کار میرود که برای انجام پروژه هایی با ویژگی هایی از قبیل ، بیشتر از ۵۰٪ اعتبار آن را دولت تامین کرده باشد و یا اینکه برای انجام آنها موافقتنامه ای با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مبادله ای صورت گرفته باشد و یا اینکه واگذاری آنها مستلزم این باشد که قانون برگزاری مناقصات رعایت شود و طرح های ارسال خدمات فنی و مهندسی به خارج از کشور که به تضمین و یا تسهیلات دولتی نیازمند است، گواهینامه دریافت می نمایند.

-شرکت های مهندسان مشاور جهت مشاوره در تخصص ها و گرایش های گوناگون، بر اساس این آئیننامه احراز صلاحیت می شوند و از این طریق می توانند رتبه دریافت کنند، آن را تمدید نموده و یا آن را ارتقا ببخشند.

- بر اساس آیین نامه مشاور به فردی گفته می شود که شخصیت حقیقی یا حقوقی دارد که توانسته است گواهینامه تشخیص صلاحیت را دریافت نموده و همچنین خدمات مشاوره ارائه می نماید. خدمات مشاوره به خدماتی گفته می شود که منطبق یا مرتبط با شرح خدماتی است که در این آیین نامه تعریف شده است و توسط مشاوران تشخیص صلاحیت شده در هر تخصص عرضه می شود.

- هرچند که تشخیص صلاحیت پایه های ۳-۴-۵ پیمانکاران و پایه ۳ مشاوران کلا به استانها تفویض شده ولی همچنان پایه های ۱ و ۲ پیمانکاران و مشاوران در اختیار سیستم نظام فنی اجرایی کشور (تهران) قرار دارد که باعث طولانی شدن تشخیص صلاحیت و اختلال در نظام کسب درآمد می شود.

- بر اساس تبصره ذیل بند پ ماده ۱۱ آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران شرکت های متقاضی پایه یک بایستی علاوه بر کسب امتیاز تجربه کاری مورد نیاز حداقل یک پروژه شاخص در زمینه طراحی ارایه نمایند و مبلغ این پروژه بایستی بیش از ۷۵ درصد حق الزحمه پایه و تخصص مربوطه باشد. با توجه به اینکه در سنوات اخیر به دلیل کم شدن حجم اعتبارات دولت، پروژه های بزرگ در چند فاز تعریف می شوند، بنابراین امکان انجام چنین پروژه ای برای بسیاری از مهندسین مشاور توانمند کم و یا غیر ممکن شده است. لذا لزوم حذف یا بازنگری در این بند ضروری به نظر می رسد.

۱- هرچند که تشخیص صلاحیت پایه های ۳-۴-۵ پیمانکاران و پایه ۳ مشاوران کلا به استانها تفویض شده ولی همچنان پایه های ۱ و ۲ پیمانکاران و مشاوران در اختیار سیستم نظام فنی اجرایی کشور (تهران) قرار دارد که باعث طولانی شدن تشخیص صلاحیت و اختلال در نظام کسب درآمد می شود.

۲- بر اساس تبصره ذیل بند پ ماده ۱۱ آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران شرکت های متقاضی پایه یک بایستی علاوه بر کسب امتیاز تجربه کاری مورد نیاز حداقل

یک پروژه شاخص در زمینه طراحی ارایه نمایند و مبلغ این پروژه بایستی بیش از ۷۵ درصد حق الزحمه پایه و تخصص مربوطه باشد. با توجه به اینکه در سنوات اخیر به دلیل کم شدن حجم اعتبارات دولت، پروژه‌های بزرگ در چند فاز تعریف می‌شوند، بنابراین امکان انجام چنین پروژه‌ای برای بسیاری از مهندسين مشاور توانمند کم و یا غیر ممکن شده است. لذا لزوم حذف یا بازنگری در این بند ضروری به نظر می‌رسد و عملاً مهندسين مشاور استانی امکان اخذ رتبه یک را پس از سال‌های زیادی از فعالیت ندارند.

۳- بر اساس شیوه نامه نحوه ارائه مدارک و نحوه بررسی پرونده‌های شرکت‌های مهندسان مشاور متقاضی تشخیص صلاحیت در سامانه ساجات به شماره ۴۰۶۸۴۹ مورخ ۰۶/۰۸/۱۴۰۲ درخواست همزمان رتبه جدید با تمدید رتبه‌های فعلی امکان‌پذیر نیست و فاصله صدور گواهینامه تا درخواست بعدی اجباراً ۹ ماه است. از آنجاییکه ۶ ماه فرصت برای تمدید پیش‌بینی شده بدین معنی است که بیش از یکسال و بعضاً تا دوسال (حداقل ۶ ماه + ۹ ماه) طول می‌کشد تا یک شرکت رتبه‌های خود را تمدید کند و سپس رتبه جدید دریافت نماید که این مدت برای توسعه کسب و کار نا‌عادلانه است.

لذا پیشنهاد می‌شود:

- با توجه به وجود پتانسیل امور مشاوران و پیمانکاران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها با حضور پرسنل مجرب و با سابقه در امر تشخیص صلاحیت، تفویض اختیار صد در صدی تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران و صدور گواهینامه در پایه ۱ و ۲ به استان‌های شرق و شمال‌شرق کشور صورت پذیرد.

- تبصره ۱ ذیل بند پ ماده ۱۱ آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران حذف گردد.

- با توجه به اینکه طبق تبصره ۴ قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب سال ۱۴۰۱ مبنی بر اینکه "وضع هر گونه محدودیت و مانع در مسیر صدور مجوز، خارج از چارچوب این قانون باشد به دلایلی از قبیل اشباع بازار، محدودیت ظرفیت و حدود صنفی یا براساس تعداد یا فاصله جغرافیایی دارندگان یا متقاضیان آن مجوز ممنوع است" لذا پیشنهاد می‌گردد مدت زمان انتظار ۹ ماه حذف گردد و امکان درخواست همزمان تمدید و رتبه جدید فراهم شود.

بر اساس تبصره ذیل بند پ ماده ۱۱ آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران شرکت‌های متقاضی پایه یک بایستی علاوه بر کسب امتیاز تجربه کاری مورد نیاز حداقل یک پروژه شاخص در زمینه طراحی ارایه نمایند و مبلغ این پروژه بایستی بیش از ۷۵ درصد حق الزحمه پایه و تخصص مربوطه باشد. با توجه به اینکه در سنوات اخیر به دلیل کم شدن حجم اعتبارات دولت، پروژه‌های بزرگ در چند فاز تعریف می‌شوند، بنابراین امکان انجام چنین پروژه‌ای برای بسیاری از مهندسین مشاور توانمند کم و یا غیر ممکن شده است. لذا لزوم حذف یا بازنگری در این بند مورد تاکید است.

۱۷- لزوم افزایش میزان حفظ قدرت خرید اسناد خزانه و به روزرسانی و تدوین بخشنامه‌های حق الزحمه مهندسین مشاور و پیمانکاران (تصویب بخشنامه جبران آثار ناشی از نوسانات نرخ تنزیل اسناد خزانه اسلامی)

در بازار سرمایه ایران ابزارهای معاملاتی مختلفی وجود دارد که با استفاده از این ابزار می‌توان خطرات سرمایه‌گذاری را به میزان قابل توجهی کاهش داد. اسناد خزانه اسلامی یکی از ابزارهای معاملاتی مطمئن با ریسک پایین در بازار سرمایه کشور است.

این اسناد که در بازار سرمایه با نام اوراق اخزا شناخته می‌شود، نوعی اوراق بدهی دولتی هستند. اسناد خزانه اسلامی یا اخزا نوعی اوراق با نام دارای قیمت اسمی و سررسید مشخص است که دولت برای تسویه بدهی‌های خود به پیمانکاران طلبکار غیر دولتی واگذار می‌نماید. دولت با استفاده از این روش تا زمان سررسید اوراق می‌تواند زمان پرداخت بدهی‌های خود را به تعویق بیندازد.

اوراق اخزا پرداخت سود (تقسیم سود نقدی) ندارند و سرمایه‌گذاران از تفاوت قیمت خرید و فروش در بازار فرابورس و یا در صورت نگهداری اوراق تا زمان سررسید، سود کسب می‌کنند. به نرخ بازدهی اوراق تا زمان سررسید اصطلاحاً “YTM” گفته می‌شود. اوراق خزانه نقش مهمی در اقتصاد دارند و از جنبه‌های مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند (تامین مالی دولت، سیاست‌های پولی و شاخص‌گذاری).

از مهمترین و اساسی‌ترین مشکلات موجود در آئین نامه‌های مربوط به اوراق خزانه در حال حاضر، عدم تطابق حفظ قدرت خرید با نرخ تنزیل اوراق در فرابورس است که مشکلات عدیده‌ای را متوجه شرکت‌های مهندسی مشاور و پیمانکار و حتی دستگاه‌های اجرایی می‌نماید. از جمله این مشکلات برای بخش خصوصی، ضرر و زیان بسیار بالای ناشی از ما به التفاوت نرخ تنزیل و حفظ قدرت خرید است که از ۱۶ درصد تا ۴۵ درصد با توجه به تاریخ سررسید اوراق می‌رسد. نتیجه این موضوع، رکود پروژه‌های جاری، عدم تمایل به حضور در مناقصات و بلامتکلیفی و در نهایت گران تمام شدن پروژه‌ها برای دستگاه‌های اجرایی می‌شود.

بعلاوه حق الزحمه شرکت‌های مهندسی مشاور و پیمانکاران در طرح‌های عمرانی بر اساس اسناد خزانه پرداخت می‌گردد و از طرفی شرکت‌های مذکور بابت حق بیمه تامین اجتماعی و مالیات به سازمان‌های مرتبط بدهکار می‌باشند.

لازم به ذکر است در اواخر سال ۱۴۰۰ (در زمان پیشنهاد قیمت بسیاری از پیمانکاران) نرخ متوسط تنزیل سالیانه اسناد خزانه (YTM) طبق تابلوی فرابورس حدود ۲۲ درصد بوده است که با توجه به حفظ قدرت خرید پرداختی (معادل ۱۸ درصد در آن زمان)، زبان سالانه اسنادخزانه بطور متوسط حدود ۴ درصد و پیش بینی زبان برای اسناد خزانه دوساله، حدود ۸ درصد بوده است. بانک‌ها به دلیل تمایل به سرمایه‌گذاری در صندوق‌های پولی و دریافت سود بیشتر، اقبالی به خرید اسناد خزانه اسلامی ندارند و لذا قیمت اسناد خزانه اسلامی افت قابل توجهی در چند ماه اخیر داشته است. به طوری که YTM اسنادخزانه اسلامی در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۳ به طور متوسط به حدود ۳۳/۵ درصد رسیده. درحالیکه حفظ قدرت خرید پرداختی تنها به ۲۰/۵ درصد افزایش یافته است در چنین شرایطی زبان اسنادخزانه اسلامی برای هر سال به حدود ۱۳ درصد (۲۰/۵ - ۳۳/۵) و برای اسنادخزانه اسلامی دو ساله به حدود ۲۶ درصد می‌رسد و بیشتر اسنادخزانه پرداختی ۲/۵ ساله هستند و این خالص به بیش از ۳۲/۵ درصد می‌رسد. (که با ۸ درصد زبان پیش بینی شده توسط پیمانکار بابت اسنادخزانه ۲ ساله، اختلاف قابل توجه ۲۴/۵ درصدی دارد) این زبان به هیچ عنوان در قیمت پیشنهادی پیمانکاران منظور نگردیده است. با تصمیم دولت مبنی بر کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی در یکماه گذشته ارزش ریالی اسنادخزانه اسلامی افزایش یافته است بطوریکه YTM اسنادخزانه اسلامی در تاریخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۶ به متوسط ۲۹/۵ درصد رسیده است. در چنین شرایطی زبان پیمانکاران برای هر سال ۹ درصد برای اسنادخزانه دوساله ۱۸ درصد و برای اسناد ۲/۵ ساله ۲۲/۵ درصد خواهد بود که با فرض پیش بینی ۸ درصدی پیمانکاران در ضریب بالاسری اختلاف قابل توجه ۱۴/۵ درصدی دارد (با فرض اینکه روش پرداخت در اسناد مناقصه تماماً بصورت اسنادخزانه اسلامی بدون تاریخ سررسید مشخص باشد). به عبارت دیگر نوسانات بازار فرابورس در حوزه اسنادخزانه اسلامی بسیار قابل توجه است، بدیهی است در صورتیکه

پیمانکار همین امروز و با YTM متوسط $29/5$ درصد (و با اطلاع از شرایط روز) بخواهد در مناقصه شرکت کند و زیان 9 درصدی سالانه اسنادخزانه اسلامی را نیز در قیمت پیشنهادی خود لحاظ کند، می‌بایست ضریب نهایی خود را در $1/23$ ضرب نماید. در اینصورت از آنجا که پیمانکار صرفاً می‌تواند زیان مذکور را در بخش سود بالاسری لحاظ کند، این شائبه برای کارفرما پیش می‌آید که پیمانکار سود نامتعارفی را برای خود در نظر گرفته است و اکثراً باعث رد قیمت پیشنهادی می‌گردد. ضمن اینکه حتی در صورت قبول قیمت پیشنهادی پیمانکاران، قیمت‌های مناقصات بسیار متلاطم و با نوسانات زیادی همراه خواهد بود که می‌تواند نظارت نهادهای نظارتی را نیز (بر واگذاری پروژه هابه قیمت مناسب) دچار اخلاص نماید. به نظر می‌رسد بهترین راه برای شفاف کردن این موضوع ابلاغ بخشنامه جبران هزینه تنزیل در اسنادخزانه اسلامی باشد. (مشابه بخشنامه معکوس تبدیل اسنادخزانه به نقدی و یا مشابه جبران نوسانات نرخ ارز و یا بخشنامه مابه التفاوت قیر، سیمان و...) زیرا در این صورت مبنای پیشنهاد قیمت پیمانکار پرداخت نقدی خواهد بود و در صورت پرداخت با هرگونه اسناد با هر تاریخ سررسید و یا ایجاد هرگونه نوسانات شدید در بازار فرابورس به صورت شفاف حق و حقوق طرفین قرارداد لحاظ خواهد گردید.

در آیین نامه‌های مربوط به اسناد خزانه، پذیرش اسناد مذکور توسط سازمان تامین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی جایگزین مطالبات آنها از شرکت‌ها پیش‌بینی نشده است.

عدم تطابق حفظ قدرت خرید با نرخ تنزیل اوراق در فرابورس است که مشکلات عدیده ای را متوجه شرکت های مهندسین مشاور و پیمانکار و حتی دستگاه های اجرایی می نماید.

YTM- اسناد خزانه اسلامی در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۳ به طور متوسط به حدود ۳۳/۵ درصد رسیده. در حالیکه حفظ قدرت خرید پرداختی تنها به ۲۰/۵ درصد افزایش یافته است در چنین شرایطی زیان اسناد خزانه اسلامی برای هر سال به حدود ۱۳ درصد (۲۰/۵ - ۳۳/۵) و برای اسناد خزانه اسلامی دو ساله به حدود ۲۶ درصد می‌رسد و بیشتر اسناد خزانه پرداختی ۲/۵ ساله هستند و این خالص به بیش از ۳۲/۵ درصد می‌رسد. (که با ۸ درصد زیان پیش بینی شده توسط پیمانکار بابت اسناد خزانه ۲ ساله، اختلاف قابل توجه ۲۴/۵ درصدی دارد) که منجر می‌شود به پیمانکاران ضرر و زیان فراوان متحمل شوند.

پیشنهادهای می‌شود:

• برای حفظ قدرت خرید در اسناد خزانه اسلامی و کاهش تفاوت نرخ نزول با قدرت خرید حداقل برابر متوسط نرخ واقعی تنزیل سالانه اوراق در سال قبل در فرابورس در نظر گرفته شود.

• در آیین نامه‌های مربوط به اسناد خزانه، پذیرش اسناد مذکور توسط سازمان تامین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی جایگزین مطالبات آنها از شرکت‌ها پیش‌بینی شود.

• اداره کل امور اقتصادی و دارایی ظرف مدت یک هفته موضوع احیاء جزء ۱ و ۲ بند (ث) تبصره ۶ قانون بودجه ۱۴۰۲ و برنامه ششم توسعه، ظرفیت لازم برای تهاثر مطالبات بنگاه‌های اقتصادی از دولت با شبکه بانکی، بیمه‌ای، مالیاتی و... را از طریق وزارت اقتصاد پیگیری نماید.

• با توجه به اینکه (بخشنامه جبران آثار ناشی از نوسانات نرخ تنزیل اسناد خزانه اسلامی) و سایر موارد مطرح شده به صورت مشترک در سایر استانها نیز وجود دارد

(بخشنامه جبران ناشی از نوسانات نرخ تنزیل اسناد خزانه اسلامی) از طریق شورای مرکز طرح و پیگیری شود.

• در قرارداد پروژه‌های جدید نرخ حفظ قدرت خرید بصورت شناور متناسب با نرخ تابلو فرابورس ایران تعیین گردد.

• در قرارداد پروژه‌های در حال انجام مابه‌التفاوت نرخ تنزیل اوراق براساس بخشنامه حفظ قدرت خرید با نرخ تنزیل در فرابورس در قالب بخشنامه جبران آثار ناشی از نوسانات نرخ تنزیل اوراق خزانه ابلاغ گردد. (مشابه بخشنامه نرخ ارز بصورت شناور)

• طبق آئین نامه‌های مربوط به اسناد خزانه پذیرش اسناد مذکور توسط سازمان تامین اجتماعی و سازمان امور مالیاتی به جای مطالبات آنها از شرکت‌ها تاکید گردد.

به جهت جلوگیری از اخلاف یا توقف در اجرای عملیات عمرانی کشور، هرچه سریعتر بخشنامه جبران زیان ناشی از تغییرات و نوسانات نرخ تنزیل در اسنادخزانه اسلامی (مشابه بخشنامه جبران زیان ناشی از تغییرات نرخ ارز) تدوین و به دستگاههای اجرایی ابلاغ گردد. (برای پرداختهایی که در سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ از طریق اسنادخزانه اسلامی صورت گرفته است)

۱۸- حذف امتیاز سابقه کاری بیش از ۱۵ سال برای شرکت‌ها در سامانه ساجات و ایجاد درگاه در سامانه جامع تشخیص صلاحیت جهت انجام آمایش و پایش پرونده‌های رتبه بندی شرکت‌های عضو انجمن

برابر مطالعات و تحقیقات در بخشنامه‌های تشخیص صلاحیت پیمانکاران، سوابق کاری قبل از ۱۵ سال لحاظ نمی‌شود و صرفاً در صورتی که تغییری در اعضای هیات مدیره صورت نگرفته باشد، ۵ درصد به ضریب سابقه کار اضافه می‌گردد.

بعلاوه انجام تشخیص صلاحیت صرفاً بدون نظر انجمن‌ها توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور صورت می‌گیرد و انجمن‌ها هیچ نقشی در پایش و آمایش و تعیین رتبه پیمانکاران و مهندسين مشاور ندارند. در اتحادیه‌های صنفی این مسئولیت مشترکاً به عهده اتحادیه و دستگاه اجرایی مرتبط است.

سامانه ساجات در واقع همان سامانه جامع هوشمند تشخیص صلاحیت عوامل نظام فنی و اجرایی می‌باشد که سال ۱۳۸۸ توسط سازمان برنامه و بودجه کشور راه اندازی شد. اشخاص ذی نفع می‌توانند از طریق سامانه ساجات، رتبه بندی شرکت خود را ثبت و دریافت نمایند. به عبارتی این سامانه مراحل دریافت رتبه را سریع و شفاف کرده است.

اخذ رتبه بالاتر در پیمانکاری به معنای توانایی شرکت در انجام پروژه‌های بزرگ‌تر و پیچیده‌تر است و می‌تواند نقطه عطفی در جذب سرمایه و پروژه‌های جدید باشد. مراجع صدور رتبه پیمانکاران، مانند سامانه جامع تشخیص صلاحیت عوامل نظام فنی و اجرایی کشور (ساجات)، به شرکت‌ها رتبه‌ای بین ۱ تا ۵ اختصاص می‌دهند. این رتبه‌ها بر اساس معیارهایی همچون امکانات فنی، توان اجرایی، و تعداد نیروهای متخصص در شرکت تعیین می‌شوند. شرکت‌هایی که امکانات فنی و نیروی متخصص بیشتری دارند، شانس بیشتری برای دریافت رتبه‌های بالاتر (رتبه ۱ تا ۳) خواهند داشت. در مقابل، اگر شرکتی تنها حداقل معیارهای تعیین شده توسط مراجع مربوطه را برآورده کند، ممکن است پایین‌ترین رتبه یعنی رتبه ۵ را کسب کند.

در این فرآیند، افراد امتیازآور در شرکت نقش کلیدی در تعیین رتبه آن دارند. این افراد، متخصصانی هستند که با دارا بودن مدارک تحصیلی مرتبط، تجربه کاری کافی و مهارت‌های فنی بالا، امتیازات قابل توجهی به شرکت اعطا می‌کنند. آنها معمولاً شامل مهندسان، متخصصان فنی و مدیران با تجربه هستند که توانایی‌های فنی و اجرایی آن‌ها تأثیر مستقیم بر رتبه‌بندی شرکت دارد. هرچه تعداد این افراد در یک شرکت بیشتر و سطح تخصص آن‌ها بالاتر باشد، شانس شرکت برای دریافت رتبه‌های بالاتر افزایش می‌یابد.

بنابراین، برای کسب رتبه بهتر شرکت‌های پیمانکاری و توانایی رقابت در پروژه‌های بزرگ، شناسایی و تأمین نیروهای فنی مجرب و توانمند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این افراد به عنوان سرمایه‌های انسانی یک شرکت محسوب می‌شوند و نقش مهمی در موفقیت آن ایفا می‌کنند. به عبارت ساده‌تر، هرچه شرکت شما افراد متخصص و با تجربه بیشتری داشته باشد، به عنوان یک شرکت قوی‌تر و توانمندتر شناخته می‌شود و در نتیجه، شانس بیشتری برای برنده شدن در مناقصه‌ها و کسب پروژه‌های بزرگ را خواهد داشت.

- مطابق ماده ۲ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه‌ها، نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم‌گیری دعوت نماید. در حال حاضر انجام تشخیص صلاحیت صرفاً بدون نظر انجمن‌ها توسط سازمان برنامه و بودجه کشور صورت می‌گیرد و انجمن‌ها

هیچ نقشی در پایش و آمایش و تعیین رتبه پیمانکاران و مهندسیین مشاور ندارند که می‌بایست این مساله با اخذ نظر بخش ذینفع انجام گیرد.

- هر سازمانی به منظور دستیابی به هدف یا اهدافی خاصی ایجاد می‌شود و روابط، هماهنگی‌ها و تخصیص منابع به منظور تحقق همان اهداف در سازمان شکل می‌گیرند و این نیروی انسانی است که سازمان‌ها را به اهدافش نزدیک می‌کند. با توجه به اینکه نیروی انسانی مهمترین منبع هر سازمان می‌باشد مدیران باید به آموزش و افزایش دانش و توانمند سازی آنان برای اداره امور سازمان توجه کافی و لازم داشته باشند. با توجه به تغییر و تحولات عصر حاضر، سازمان‌ها به دانش، نظرات و خلاقیت کارکنان نیازمندند، که این امر از طریق برگزاری دوره‌های آموزش به عنوان یکی از ابزارهای مفید ارتقاء کیفی کارکنان قابل تحقق می‌باشد. بنابراین برنامه ریزی دقیق آموزش و رعایت فرآیندهای آموزشی در سازمان به شیوه علمی امری حیاتی است.

محدودیت سابقه کاری ۱۵ سال در رتبه‌بندی شرکت‌ها حذف شود.

در زمان تصمیم‌گیری پیرامون رتبه‌بندی نماینده‌تشرک‌ها و اتاق‌های مرتبط در جلسه با حق‌رای دعوت بعمل آید.

انجمن‌های مهندسان مشاور و پیمانکاران در درگاه سامانه جامع تشخیص صلاحیت امکان ورود به پایش و آمایش قبل از تصویب رتبه‌بندی داشته باشند.

با توجه به آنکه پیمانکاران جدید طبق بخشنامه‌های صادره موظف به گذراندن دوره آموزش ۱۶ ساعته می‌باشند اما پیمانکاران با سابقه که به دلیل مشکلات شغلی از آئین‌نامه‌ها و دانش فنی حرفه‌ای فاصله گرفته‌اند لازم است در تمديد و یا ارتقاء پایه موظف به گذراندن این دوره‌ها گردند. به منظور کاهش مشکلات اجرایی و حقوقی

و آشنایی با دانش روز دوره های اجباری (طبق نظر سازمان برنامه و بودجه کشور)
جهت پیمانکاران با رتبه های بالاتر نیز دوره های آموزشی در نظر گرفته شود .

۹- به روزرسانی و تدوین بخشنامه های مهندسین مشاور

برخی از بخشنامه های مرتبط با حوزه ی فعالیت شرکت های مشاور بسیار قدیمی بوده و یا منقضی شده است. بنابراین ضرورت دارد سازمان برنامه و بودجه کشور، درجهت به روز کردن و ابلاغ آن ها اقدام کند.

آخرین بخشنامه حق الزحمه طراحی و مطالعات ساختمان مربوط به سال ۱۳۷۰ می باشد و جداول آن پاسخگوی نیاز فعلی نیست و از طرفی کاربرد آن در سال ۱۳۸۹ محدود شده است، آخرین بخشنامه حق الزحمه مطالعات پروژه های راه مربوط به سال ۱۳۸۹ می باشد و منقضی شده است، آخرین بخشنامه حق الزحمه مطالعات آب مربوط به سال ۱۳۸۴ بوده و کاربرد آن محدود شده است و جداول آن پاسخگوی مبالغ اجرای پروژه ها نیست.

بخشنامه حق الزحمه طراحی پلهای راه و راه آهن و حق الزحمه طراحی تونل مربوط به سال ۸۳ است و جداول آن پاسخگوی مبالغ اجرای پروژه ها نیست. در بخش مطالعات و طراحی نفت و گاز و حوزه طراحی و مهندسی برق بخشنامه حق الزحمه وجود ندارد.

در خصوص حذف پیشنهاد قیمت های نامناسب و جلوگیری از رقابت ناسالم بخشنامه ی کاربردی وجود ندارد و نیاز به ابلاغ چنین بخشنامه ای بسیار ضروری است (بخشنامه ۱۰۰/۴۹۸۳۴ مورخ ۱۳۸۹/۰۷/۰۳ به هیچ عنوان کارایی ندارد).

روش پرداخت حق الزحمه پروژه‌ها با اسناد خزانه اسلامی به هیچ عنوان با نوع خدمات و پرداخت‌های مهندسیین مشاور تناسب ندارد، لذا ضروری است سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به تجدید نظر و ارایه راهکار در این خصوص اقدام نماید.

بخشنامه تعیین حق الزحمه خدمات نظارت (نظارت یکپارچه) مشکلات و معضلات فراوانی برای مهندسیین مشاور و دستگاه‌های اجرایی فراهم کرده و بروکراسی اداری شدید در رسیدگی به صورت وضعیت‌ها، از بین بردن استقلال مشاور و وابسته کردن آن به پیمانکار، تعارض منافع، نداشتن کارایی مناسب در همه پروژه‌ها و ... دارد.

-طبق بند ۲۰ قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه اجرایی انتخاب مشاورین ۱۳۸۸ کارفرمایان می‌بایست قیمت‌های نامناسب را از فرایند پیشنهادات حذف نمایند اما بخشنامه‌ی کاربردی در این زمینه وجود ندارد و نیاز به ابلاغ چنین بخشنامه‌ای بسیار ضروری است.

-در ارتقای پایه شرکتهای مشاور از ۲ به ۱ طبق تبصره ذیل بند پ ماده ۱۱ آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران باید یک پروژه بیش از ۷۵ درصد مبلغ پایه حق الزحمه پایه ۱ داشته باشند که در شرایط فعلی اقتصادی و بودجه مطالعات شرکتهای مشاور امکان پذیر نمی باشد.

-بسیاری از بخشنامه‌ها از قبیل حق الزحمه طراحی و مطالعات ساختمان حق الزحمه طراحی پلهای راه و راه آهن و حق الزحمه طراحی تونل حق الزحمه خدمات نظارت و ... قدیمی است و نیاز به بازنگری وجود دارد.

•به روز رسانی و تدوین بخشنامه های حق الزحمه طراحی و مطالعات ساختمان، حق الزحمه مطالعات راه، حق الزحمه مطالعات رسته آب، حق الزحمه طراحی پلهای راه و

راه آهن، حق الزحمه طراحی تونل، حق الزحمه مطالعات و طراحی حوزه نفت و گاز، مطالعات و طراحی حوزه مهندسی برق و نیرو و ابلاغ آن در سال جاری صورت گیرد.

• تدوین بخشنامه کاربردی در مورد حذف قیمت های نامناسب در فرآیند انتخاب مشاور از نوع گروه اول و لازم الاجرا و ابلاغ آن در سال جاری انجام شود.

• تجدید نظر و جایگزینی فرآیند پرداخت حق الزحمه های مهندسین مشاور و پیمانکاران با اوراق خزانه اسلامی با پرداخت نقدی با توجه به ناکارآمدی آن و وجود مشکلات عدیده و گران تمام شدن پروژه ها برای دولت ضرورت دارد.

حذف و ملغی کردن بخشنامه تعیین حق الزحمه نظارت جدید و ابقا و ابلاغ مجدد • بخشنامه نظارت کارگاهی قدیم با توجه به اینکه کارایی بسیار بالایی دارد و از بخشنامه های بدون ایراد بوده و به مدت ۳۰ سال کارایی خود را به اثبات رسانده است.

۵- پیش نویس تهیه شده شرایط عمومی پیمان پیمانکاران ظرف یک ماه آینده در اختیار تشکل ها و دستگاه های اجرایی برای بازنگری نهایی قرار گیرد و حداکثر تا ۳ ماه آینده ابلاغ گردد.

۶- پیش بینی دستورالعمل نحوه محاسبه تمدید مدت پیمان ناشی از تاخیر در پرداخت ها و ضمان تاخیر ایفای تعهدات مالی کارفرما که در سال ۱۴۰۱ توسط سازمان برنامه و بودجه تهیه شده، ظرف مدت یکماه آینده مجدداً در اختیار تشکل ها و دستگاه های اجرایی برای بازنگری نهایی قرار گیرد و حداکثر تا ۳ ماه آینده ابلاغ گردد.

۲۰- لزوم پرداخت و دراولویت قراردادن مطالبات مهندسین مشاور در پروژه های

عمرانی

حسب اعلام کمیسیون فنی مهندسی مشاوره ای و عمران اتاق بازرگانی و انجمن مهندسين مشاور عمده هزینه‌های شرکت‌های مهندسين مشاور حقوق و دستمزد، اجاره خودرو، هزینه بلیط، ماموریت، هزینه‌های اجاره دفتر، بهای آب، برق، گاز، تلفن و به طور کلی هزینه‌هایی از جنس هزینه‌های جاری دولت است که می‌بایست ماهانه تسویه شود و پرداخت این هزینه‌ها با اسناد خزانه اسلامی موجب بروز مشکلات عدیده‌ای برای آنها شده است. همچنین، تاخیر در پرداخت های قرار دادهای مهندسين مشاور منجر شده است که ضرورت مطالبات شرکت‌های مشاور مطرح شود..

همچنین امکان برآورد مطالبات شرکت‌های مهندسين مشاور وجود دارد این مساله میبایست توسط شورای برنامه‌ریزی استان مصوب شود تا میزان مطالبات مشاوران مشخص شده و دستگاه‌های اجرایی برنامه‌ریزی لازم را داشته باشند. لذا ضرورت دارد سازمان مدیریت و برنامه ریزی در این خصوص اقدامات لازم را انجام دهد.

همچنین شورای برنامه‌ریزی در خصوص الزام اولویت پرداخت مشاورین مصوبه‌ای را باید ابلاغ کند. همچنین هر ساله در یکی از بندهای دستورالعمل بودجه سنواتی نیز دستگاه‌های اجرایی ملزم به اولویت پرداخت دیون خود هستند. بنابراین مطالبات شرکت‌ها چه در بخش طراحی و نظارت و چه در بخش پیمان با پیشنهاد دستگاه اجرایی در بخش دیون قابل پرداخت است. لذا ضرورت دارد دستگاه‌های اجرایی این پیشنهاد را طرح نمایند.

بعلاوه دستگاه‌های اجرایی طرف قرارداد با شرکتهای مهندس، باید برای پرداخت دیون خود تامین اعتبار کنند و از این حیث، بند و مآخذی را مشخص نمایند. اگر دستگاه‌های اجرایی این دیون را در موافقتنامه‌ها پیش بینی و مصوب کنند، پرداخت مطالبات پیمانکاران به صورت نقدی قابل پرداخت است و محدودیت قانونی ندارد. حال برای آن که دستگاه اجرایی ملزم به رعایت این ضوابط و در اولویت قرار دادن

مطالبات پیمانکاران شود، می‌بایست این مهم در شورای عالی برنامه‌ریزی استان مصوب شود.

-علیرغم اینکه ماهیت پروژه‌ها عمرانی است ولیکن پرداخت‌های مهندسان مشاور از نوع پرداخت‌های جاری و حقوق دستمزد است که حسب ضرورت به صورت ماهانه می‌بایست توسط شرکت‌های مهندسین مشاور و انجمن پرداخت و تسویه گردد و از طرفی عملاً قرارداد مهندسان مشاور به کل پروژه بسیار اندک است (حدود ۲ تا ۵ درصد) است، که می‌بایست این روند اصلاح گردد.

-ضرورت دارد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مطالبات مهندسین مشاور در قراردادهای دستگاه‌های اجرایی با پیمانکاران را مورد بررسی قرار داده و سازو کار اجرایی و جمع‌بندی نهایی را (سرفصل مطالعات و نظارت از سرفصل هزینه‌های اجرایی پروژه در موافقتنامه طرح) تفکیک و مجوزهای لازم در این خصوص و اولویت پرداخت‌ها به مهندسین مشاور را جداسازی نماید.

-عدم پرداخت دیون دستگاه‌ها به شرکت‌های مهندسین مشاور و پیمانکاران و یا تقسیط آنها نیز مشکلات عدیده‌ای برای این افراد بوجود آورده است.

-سازمان مدیریت به عنوان متولی پروژه‌ها می‌بایست در دو مرحله به پروژه‌ها ورود پیدا کند. نخست آن که هنگام مبادله موافقت‌نامه باید نظارت کافی بر آن داشته باشد و دوم آن که در امکان تخصیص‌های سه ماهه اولویت باید بر پرداخت دیون باشد.

نظر به اینکه اسناد و مدارک موجود نشان می‌دهد علیرغم اینکه ماهیت پروژه‌ها عمرانی است ولیکن پرداخت‌های مهندسان مشاور از نوع پرداخت‌های جاری و حقوق دستمزد است که حسب ضرورت به صورت ماهانه می‌بایست توسط شرکت‌های مهندسین مشاور و انجمن پرداخت و تسویه گردد و از طرفی عملاً قرارداد

مهندسان مشاور به کل پروژه بسیار اندک است (حدود ۲ تا ۵ درصد) است، لذا با توجه به آنچه در مذاکرات مندرج آمده است:

الف) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان با طرح موضوع در شورای برنامه ریزی و توسعه استان اولویت پرداخت‌های جاری و مطالبات مهندسین مشاور در قراردادهای دستگاه‌های اجرایی با پیمانکاران را مورد بررسی قرار داده و سازو کار اجرایی و جمع بندی نهایی را (سرفصل مطالعات و نظارت از سر فصل هزینه های اجرایی پروژه در موافقتنامه طرح) تفکیک و مجوز های لازم در این خصوص و اولویت پرداخت ها به مهندسین مشاور جداسازی شود.

ب) علاوه بر بند الف، با تاکید و ابلاغ سازمان مدیریت و برنامه ریزی، پرداخت دیون دستگاه‌ها به شرکت‌های مهندسین مشاور و پیمانکاران و یا تقسیط آنها نیز در اولویت قرار گیرد.

ت) سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ظرف مدت یک هفته موضوع آیین نامه اجرایی تبصره ۵ ماده واحده قانون بودجه ۱۴۰۲ که به موجب آن تمامی دستگاه‌های اجرایی اعم از سازمان امور مالیاتی، تامین اجتماعی و... موظف به پذیرش اسناد خزانه در قبال مطالباتشان شده اند، در خصوص چگونگی پذیرش اسناد خزانه در قبال مطالباتشان در سال ۱۴۰۳ اعم بانکی، مالیاتی، شهرداریها، تامین اجتماعی، شرکت های خدمات رسان اعم از گاز، آب، برق و... مورد بررسی قرار داده و در این ارتباط اعلام نظر نمایند و در صورت لزوم موضوع از سازمان برنامه و بودجه تا حصول نتیجه پیگیری شود.

۲۱- ضرورت تسری ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی در قراردادهای مهندسین مشاور و

پیمانکار

در ماده ۴۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴ عنوان شده است مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان می تواند به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورایعالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

با این حال، با توجه به اینکه ضرایب تعیین شده بر اساس مصوبات سال ۱۳۷۰ شورای عالی تأمین اجتماعی است و با تحولات محیط کسب و کار و تغییر الگوهای قراردادی همخوانی ندارد، این ضرایب در بسیاری از موارد (از جمله قراردادهای مهندسين مشاور و پیمانکاران) نامتناسب و غیرواقعی است. همچنین فرایند الکترونیکی شدن فرآیندهای بیمه‌ای و امکان رصد دقیق پرداخت‌ها از طریق سامانه‌های سازمان، نیاز به محاسبه حق بیمه بر اساس نسبت مزد به کل کار را منتفی ساخته است. علاوه بر آن تداوم اجرای این ماده در قراردادهای مهندسين مشاور نه تنها به ارائه لیست‌های غیرواقعی منجر می‌شود، بلکه بار اداری و مالی غیرضروری را به کارفرمایان تحمیل می‌کند.

لذا، با استناد به اصول تناسب قوانین با شرایط روز و رفع موانع تولید و اشتغال، ضرورت دارد قراردادهای مهندسين مشاور و پیمانکاران از شمول ماده ۴۱ قانون تأمین اجتماعی خارج شود تا حق بیمه این گروه بر اساس حقوق واقعی پرداختی محاسبه گردد تا شفافیت مالی افزایش یافته و از گزارش‌دهی غیردقیق جلوگیری شود. این اصلاح نه تنها رویه‌های اداری را تسهیل می‌کند، بلکه همسو با سیاست‌های بهبود فضای کسب و کار و بهره‌وری اقتصادی خواهد بود.

مضاف بر آن در ماده ۱۱ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوبه سال ۱۳۹۸ نیز به صراحت عنوان شده: «کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون که طرف قرارداد با پیمانکاران، مهندسان

مشاور و سازندگان می‌باشند مکلفند مالیات، عوارض، حق بیمه و بیمه بیکاری مربوط به هر صورت وضعیت را ظرف مدت حداکثر دو ماه پس از دریافت صورت وضعیت پرداخت کنند در غیر این صورت دستگاه مذکور علاوه بر پرداخت اصل مالیات، عوارض، حق بیمه و بیمه بیکاری متعلق، جریمه‌های مربوط به آن را نیز پرداخت می‌کند». این ماده در بخشنامه تنقیح و تلخیص ضوابط بیمه‌ای مقاطعه کاران نیز آمده است و بخش خصوصی خواستار اجرایی شدن آن است؛ در این ماده پروژه‌های عمرانی و غیرعمرانی تفکیک نشده است. لذا ماده مذکور مشمول تمامی پروژه‌هاست.

-وفق ماده ۱۳ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۱۵ کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۲ این قانون که طرف قرارداد با پیمانکاران، مهندسیان مشاور و سازندگان می‌باشند مکلفند مالیات، عوارض حق بیمه و بیمه بیکاری مربوط به هر صورت وضعیت را ظرف مدت حداکثر دو ماه پس از دریافت صورت وضعیت پرداخت کنند در غیر این صورت دستگاه مذکور علاوه بر پرداخت اصل مالیات عوارض حق بیمه و بیمه بیکاری متعلق جریمه‌های مربوط به آن را نیز پرداخت می‌کند. اما در حال حاضر دستگاه‌های طرف قرار داد این موضوع را رعایت ننموده و مهندسین و پیمانکاران می‌بایست بدون آنکه صورت وضعیت‌ها پرداخت شود مطالبات تامین اجتماعی را پرداخت نمایند.

-ضرورت دارد مطابق ماده ۱۳ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۱۵ پرداخت مطالبات در زمان موعود صورت گرفته و چنانچه به هر دلیل دستگاه طرف قرار داد قادر به پرداخت نبود ضرورت دارد پیمانکار از پرداخت مطالبات مبرا باشد.

-بر اساس بخشنامه شماره ۹۴،۱۷۴۷۳۳ مورخ ۱۳۹۴،۰۷،۲۲ سازمان برنامه و بودجه از تاریخ ابلاغ این بخشنامه در طرح‌ها و پروژه‌هایی که مشمول بخشنامه شماره

۱- ۶۷۷۲-۵۴۰۲۸۰۰ مورخ ۱۳۶۴/۰۶/۲۸ می شوند چنانچه دستگاههای اجرایی حداکثر پس از یک ماه از تأیید صورتحساب مهندسان مشاور یا صورت وضعیت پیمانکاران نسبت به پرداخت آنها اقدام ننمایند باید بلافاصله نسبت به واریز نمودن حق بیمه صورت حساب یا صورت وضعیت به حساب سازمان تأمین اجتماعی اقدام نمایند؛ در غیر این صورت چنانچه مشاور یا پیمانکار به دلیل تاخیر دستگاه اجرایی مشمول جریمه دیرکرد در پرداخت حق بیمه و بیمه بیکاری کارکنان شاغل شود دستگاه اجرایی موظف به پرداخت اصل حق بیمه و جرایم حاصل از دیر کرد پرداخت آن خواهد بود که در حال حاضر توسط دستگاه‌های اجرایی انجام نمی‌شود.

- ضرایب تعیین‌شده بر اساس مصوبات سال ۱۳۷۰ شورای عالی تأمین اجتماعی است و با تحولات محیط کسب‌وکار و تغییر الگوهای قراردادی همخوانی ندارد، این ضرایب در بسیاری از موارد (از جمله قراردادهای مهندسين مشاور و پیمانکاران) نامتناسب و غیرواقعی است.

- الکترونیکی‌شدن فرآیندهای بیمه‌ای و امکان رصد دقیق پرداخت‌ها از طریق سامانه‌های سازمان، نیاز به محاسبه حق بیمه بر اساس نسبت مزد به کل کار را منتفی ساخته است.

- تداوم اجرای این ماده در قراردادهای مهندسين مشاور نه تنها به ارائه لیست‌های غیرواقعی منجر می‌شود، بلکه بار مالی و اداری غیر ضرور تحمیل می‌نماید.

دبیرخانه شورا با جمع بندی جمیع جهات پیشنهاد می‌نماید:

- اداره کل تأمین اجتماعی استان طبق ماده ۱۱ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور (مصوب ۱۳۹۸/۰۴/۰۲)، پیشنهادات اصلاحی در خصوص عدم تسری

ماده ۴۱ به کل پیمانها از جمله قراردادهای مهندسین مشاور را به مرکز منعکس تا در جهت کاهش و تعدیل ضرایب حق بیمه تامین اجتماعی بازنگری لازم صورت گیرد.

طبق ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می‌باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسئول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود. لذا در خصوص مسدودسازی حساب پیمانکاران، تامین اجتماعی قبل از مسدودسازی مساله را با دستگاه واگذارکننده پروژه مطرح تا حق بیمه از محل مطالبات پیمانکار از کارفرما کسر شود. بایستی برای اجرایی شدن این ماده و تقسیط حق بیمه ادله لازم توسط متقاضی تقسیط ارائه شود تا امکان تصمیم‌گیری توسط اداره کل تامین اجتماعی استان فراهم گردد.

۲۲- مشکلات مربوط به عدم تطبیق شاخص‌های تعدیل با تورم واقعی و نیز تأخیر در

ابلاغ بخشنامه‌های مرتبط

باتوجه به شرایط اقتصادی جامعه و افزایش قیمت‌ها، پیمانکاران خواستار تطبیق شاخص‌های تعدیل با تورم واقعی جامعه هستند تا قیمت‌های تعدیل به صورت واقعی ابلاغ شود. شاخص‌های بانک مرکزی و تورم در بازار مشخص است و هم‌اکنون نرخ‌های تعدیل با نرخ بازار تطابق ندارد. به همین‌خاطر ضرورت دارد بخشنامه‌های مرتبط با این موارد در زمان مناسب ابلاغ و شاخص‌های تعدیل در پایان هر سه ماه (پایان هر فصل) اعلام گردد.

مطابق بررسی‌های صورت گرفته کلیه تشکلهای پیمانکاری به کمبود شاخص‌های تعدیل در سه ماهه سوم و چهارم سال گذشته معترض بوده و علاوه بر این انتظار داشتند تعدیل‌های سال جاری نیز به زودی اعلام شود. اما درنهایت از طرف سازمان برنامه و بودجه ناهماهنگی‌هایی در این مسیر ایجاد شده که موضوع را دچار چالش نموده است.

فعالان حوزه پیمانکاری معتقدند اگر شاخص‌های تعدیل کنترل نشود، پیمانکاران نمی‌توانند پروژه را به اتمام برسانند و درنهایت بار مالی بیشتری بر پیمانکاران تحمیل خواهد شد. ضمن آنکه همین سیاست دولت منجر به نگرانی پیمانکاران از استمرار ناعادلانه بودن شاخص‌های آتی می‌شود.

- علیرغم پیگیری‌های مکرر پیمانکاران در خصوص انطباق ضرائب تعدیل با ضرائب تورم واقعی اختلاف زیادی وجود دارد.

- عدم هم نشانی هر کدام از فهرست بهای سالهای گذشته بعضا تعدیل آنها با فهرست بهای سال جاری وجود دارد.

- تاخیر در ابلاغ شاخص‌های تعدیل و کاهش شدید نقدینگی در پروژه‌ها

- علیرغم اینکه شرکت‌های مهندسين مشاور در پرداخت حقوق و مزایای پرسنل خود تابع قانون کار هستند و این موضوع در بخشنامه‌های حق الزحمه نظارت سازمان برنامه و بودجه نیز تاکید شده است، لیکن افزایش سنواتی حق الزحمه‌های مهندسين مشاور هیچ تناسبی با نرخ تورم و همچنین افزایش سنواتی حقوق و دستمزد قانون کار ندارد.

- شاخص تورم اعلامی توسط بانک مرکزی در بازه ۱۰ ساله از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲، مشاهده می‌شود که افزایش تورم ۱۴۰۰ درصد (۱۴ برابر) شده و با بررسی افزایش

حقوق و دستمزد مصوب شورای عالی کار مشاهده می‌گردد که در بازه ۱۰ ساله از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ حقوق و دستمزد قانون کار ۱۱ برابر شده در صورتیکه که حق الزحمه عوامل نظارت مهندسین مشاور ۹ برابر شده که مغایرت با قانون کار دارد.

-عدم انطباق شاخص‌ها با قیمت‌های واقعی بازار در بخش تأمین مصالح، دستمزدها، کرایه ماشین‌آلات و غیره، علاوه بر این منطبق نبودن شاخص‌های اعلامی با نرخ‌هایی که از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شود به‌عنوان یکی از مواردی که تولید مشکل می‌کند، مطرح است.

دبیرخانه به شورا پیشنهاد می‌دهد تا شورا مقرر نماید:

با توجه به توافق انجام شده بین بخش خصوصی و دولتی طبق توافقات زیر موارد بصورت ملی پیگیری شود:

۱- شاخصهای تعدیل با نرخ واقعی تورم منطبق گردد .

۲- شاخص‌های تعدیل در زمان مناسب یعنی در پایان هر سه ماه (پایان هر فصل) اعلام شود و صحیح تر آن است که به شکل ماهانه اعلام و تخصیص اعتبار و پرداخت نیز به فوریت انجام شود.

۳- حق الزحمه مهندسین مشاور متناسب با نرخ تورم سالانه و افزایش سنواتی حقوق قانون کار مصوب شورای عالی کار منطبق گردد .

۴- با توجه به اینکه سازمان مدیریت و برنامه ریزی سه دوره شش ماهه در خصوص واقعی سازی نرخها از بخش خصوصی استعلام نظر خواسته است لذا ضرورت دارد تشکله‌ها و انجمن‌های تخصصی نظرات خود را با اسناد و اطلاعات صحیح به سازمان

مدیریت و برنامه‌ریزی استان ظرف مدت ۱۰ روز ارسال تا سازمان این اطلاعات را که می‌تواند در واقعی سازی نرخها مثر ثمر باشد به مرکز منعکس نمایند.

۲۳- موانع و مشکلات حوزه مهندسين و مشاوران در نظام فنی و اجرایی مرتبط با سازمان تامین اجتماعی

مطابق با ماده ۳۸ قانون، پیمانکاران در زمره مشتریان سازمان تأمین اجتماعی به حساب می‌آیند. بنابر مفاد این قانون، در قراردادهای پیمانکاری، پیمانکاران موظفند شرایط لازم را برای بیمه‌شدن کارگران خود و پرداخت حق بیمه مربوط به سازمان تأمین اجتماعی فراهم کنند. در برخی مواقع عدم انجام جامع و کامل این وظایف منجر به بروز مشکل بین پیمانکاران و سازمان تأمین اجتماعی می‌شود.

پیمانکاران به‌عنوان جمعی از کارفرمایان جامعه، جایگاه مهمی در توسعه و تحرک چرخه اقتصادی کشور دارند.

قانون تأمین اجتماعی در سال ۱۳۵۴ به تصویب رسیده و دارای ۱۱۷ ماده قانونی است که در حدود ۷ ماده این قانون به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم مرتبط با بیمه پیمانکاران می‌باشد. در این قانون مواد ۳۸ و ۴۱ به‌طور مستقیم و مواد ۴۲، ۴۳، ۴۹، ۵۰ و ۹۷ به‌طور غیرمستقیم با بیمه پیمانکاران در ارتباط است.

مطابق با ماده ۳۸، در مواردی که انجام کار به‌طور مقطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می‌شود، کارفرما باید در قراردادهایی که منعقد می‌کند مقطعه‌کار را متعهد می‌کند که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقطعه‌کاران فرعی را نزد سازمان تأمین اجتماعی بیمه کند و حق بیمه مربوطه را مطابق با قانون به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت کند. پرداخت ۵ درصد بهای کل کار مقطعه از طرف کارفرما

موکول به ارایه مفاسا حساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد پیمانکاری صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت نکنند، معادل حق بیمه پرداخت بنا به درخواست سازمان از منبع مذکور آزاد خواهد شد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقاطعه‌کار را بدون مطالعه مفاسا حساب سازمان بپردازد، مسؤول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوطه خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخت می‌کند از مقاطعه‌کار مطالبه و وصول کند. کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات شرکت‌های دولتی، همچنین شهرداری‌ها و اطاق اصناف و مؤسسات دولتی و غیردولتی و مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه مشمول این ماده می‌باشند.

اما در اردیبهشت سال ۱۳۷۲، از سوی مجلس الحاقیه‌ای به این ماده اضافه شد که براساس آن کلیه کارفرمایان موضوع ماده ۳۸ قانون، مکلفند مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاوره که حداقل یک سال از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان گذشته و در این فاصله برای پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارایه مفاسا حساب سازمان تأمین اجتماعی مراجعه نکرده‌اند، را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاور، از ۵ درصد کل کار و آخرین قسط نگهداری شده به این سازمان پرداخت کند.

در ماده ۴۱ نیز عنوان شده: در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلقه را به همان نسبت مطالبه و وصول کند.

مواد ۴۲، ۴۳، ۴۹، ۵۰ و ۷۹ نیز از موادی هستند که به‌طور غیرمستقیم با بیمه پیمانکاران در ارتباط می‌باشد. به‌عبارتی این مواد در ارتباط با کارفرمایان در حالت کلی می‌باشد که پیمانکاران نیز جزیی از این کارفرمایان می‌باشد.

مأخذ حق بیمه پیمان‌های طرح‌های عمرانی به شرح زیر است

طرح‌های عمرانی خود به دو دسته قراردادهای مشاوره‌ای و قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) تقسیم می‌شود. حق بیمه قراردادهای مشاوره‌ای مقطوعاً ۱۴ درصد ناخالص کارکرد به اضافه ۱۰۶ درصد به عنوان حق بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۱۵۰۶ درصد ناخالص کارکرد می‌باشد. (۳۰۶ درصد سهم مهندس مشاور و ۱۲ درصد سهم کارفرما).

حق بیمه قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) مقطوعاً ۶ درصد ناخالص کارکرد به اضافه ۰۰۶ درصد به عنوان بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۶۰۶ درصد ناخالص کارکرد می‌باشد (۱۰۶ درصد سهم پیمانکار و ۵ درصد سهم کارفرما). شایان ذکر است طبق مصوبه مورخ ۶۶/۵/۱۸ شورای عالی تأمین اجتماعی در صورتی که پیمانکاران مجری قراردادهای مشمول طرح‌های عمرانی بخشی از اجرای عملیات و موضوع پیمان را طی قرارداد به پیمانکاران فرعی واگذار کنند، چنانچه حق بیمه متعلق به قراردادهای اصلی بر مبنای ناخالص کل کارکرد قرارداد پرداخت شود، در این صورت حق بیمه‌ای بابت قراردادهای فرعی، مطالبه و دریافت نخواهد شد.

در حال حاضر تأمین اجتماعی برای دریافت حق بیمه و تاخیرات پرداختی به سراغ پیمانکاران پروژه می‌رود و یکی از چالش‌های اساسی اداره کل تأمین اجتماعی، عدم پرداخت حق بیمه در قراردادهای عمرانی و غیرعمرانی توسط دستگاه‌های اجرایی است. در قانون ذکر شده است که پرداخت حق بیمه به عهده کارفرماست. ضمانت و جرایم برای دستگاه مربوطه نیز در نظر گرفته شده است. لذا پرداخت حق بیمه باید توسط دستگاه اجرایی انجام شود. در نظر گرفتن تعریف عمرانی و غیرعمرانی مفهومی نداشته و دریافت ماهانه عملکرد پروژه‌های اجرایی ضرورتی ندارد.

بعلاوه در طرح‌های غیرعمرانی پیمانکاری، ۵ درصد حق بیمه به صورت ماهانه توسط دستگاه اجرایی پرداخت نمی‌شود. لذا همانند طرح‌های عمرانی عمل شده و ۵ درصد

حق بیمه محفوظ نگردد و مستقیماً به حساب تأمین اجتماعی واریز شود. این تفاوت به پروژه‌ها صدمه وارد می‌کند. ضروری است دستورالعمل کلی در این حوزه از سازمان تأمین اجتماعی دریافت شود.

• در قراردادهای شرکت‌های مهندس مشاور و پیمانکار با توجه به مفاد ماده ۱۳ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی که بیان نموده "کلیه" دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده ۲ این قانون که طرف قرارداد با پیمانکاران و مهندسين مشاور می‌باشند مکلفند مالیات، عوارض، حق بیمه و بیمه بیکاری مربوط به هر صورت وضعیت را حداکثر ظرف مدت دوماه پس از دریافت صورت وضعیت پرداخت نمایند. در غیر اینصورت علاوه بر پرداخت اصل آنها مکلف به پرداخت جرائم آنها نیز می‌باشند" با توجه به مشکلات اعتباری دولت در طرح‌های عمرانی و غیر عمرانی و تاخیر در پرداخت حق بیمه سهم کارفرما شعب سازمان تأمین اجتماعی از پذیرش لیست‌های بیمه استنکاف ورزیده و مبلغ لیست و حتی جرائم تاخیر را از پیمانکاران مطالبه می‌نمایند.

• پرداخت حق بیمه به استناد آیین نامه طرح‌های عمرانی و به استناد بخشنامه‌های سازمان مدیریت همچنین ماده ۱۳ قانون حداکثر استفاده از توان تولید مصوب ۹۸ به عهده واگذارنده کار است. از آنجاییکه قاعده این است که پرداخت حق بیمه بر عهده واگذارنده کار است، شعب تأمین اجتماعی در طول اجرای قرارداد از پیمانکار مطالبه ای بابت ۲۰٪ انجام نمی‌دهند و پیگیری‌ها بر اساس اسناد خزانه یا هر طریق دیگر از واگذارنده کار انجام می‌شود. در خصوص قراردادهای غیر عمرانی نیز در ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی بیان شده است که واگذارنده کار پیمانکار و پیمانکاران فرعی ملزم به ارائه لیست به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشند و حق بیمه را نیز باید مطابق ماده ۳۸ به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت کنند.

• پرداخت حق بیمه باید توسط دستگاه اجرایی انجام شود. در نظر گرفتن تعریف عمرانی و غیرعمرانی مفهومی نداشته و دریافت ماهانه عملکرد پروژه‌های اجرایی ضرورتی ندارد.

• در ارتباط با پرداخت حق بیمه های قراردادهای غیر عمرانی ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در مواردیکه انجام کار به صورت مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می شود کارفرما یعنی واگذارنده کار باید در قراردادی که منعقد می کند مقاطعه کار یعنی پیمانکار را متعهد نماید که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون پردازد علاوه بر آن ماده ۱۳ حداکثر از توان تولیدی نیز موجود است. زمانیکه قانون خاص داریم قانون عام نمی تواند تخصیص یابد. به لحاظ حقوقی ماده ۱۳ را نمی توان به قراردادهای غیر عمرانی تسری داد و نیازمند اصلاحات قانونی است. مشکل در قراردادهای عمرانی خود دستگاه های اجرایی است و نیازمند ورود سازمان مدیریت و مقررات صریح در اینخصوص هستیم.

لذا پیشنهاد می شود:

• طبق ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان میباشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسئول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود. لذا در خصوص مسدودسازی حساب پیمانکاران، تامین اجتماعی قبل از مسدودسازی مساله را با دستگاه واگذارکننده پروژه مطرح تا حق بیمه از محل مطالبات پیمانکار از کارفرما

کسر شود. بایستی برای اجرایی شدن این ماده و تقسیط حق بیمه ادله لازم توسط متقاضی تقسیط ارائه شود تا امکان تصمیم‌گیری توسط اداره کل تامین اجتماعی استان فراهم گردد.

• محدودیت در صدور مفاصا حساب برداشته شود.

• با توجه به مشکلات اعتبارات پروژه‌ها تامین اجتماعی قبل از مسدود نمودن حساب پیمانکار مسئله را با دستگاه اجرائی واگذار کننده کار در میان گذاشته تا حق بیمه از محل مطالبات پیمانکار کسر گردد ضمن اینکه شرایط تقسیط مطالبات معوق نیز فراهم گردد.

۲۴- موانع و مشکلات حوزه مهندسين و مشاوران در نظام فنی و اجرایی پیرامون

اصلاح فهرست بهای تجمیعی راه و تبعیض‌های فی مابین فهرست بهای راه و

ابنیه

در اجرای عملیات عمرانی، دستیابی به مشخصات فنی به طور دقیق و کامل دور از انتظار است. به همین دلیل است که نشریه ۷۷۳ به منظور ارتقای کیفیت و کنترل برای ارزیابی و پذیرش طرح‌ها و پروژه‌ها طراحی شده است. نشریه ۷۷۳ بر اساس استانداردها و مراجع بین‌المللی می‌باشد که در آخرین دستورالعمل‌ها بدون تغییر اصول آن نسبت به مرجع اصلی، تنها در مواردی که انتخاب محدودیت توسط کاربران مجاز بود، مطابق با شرایط کشور و قوانین مربوطه اصلاح شده است.

نشریه ۷۷۳ در رابطه با کیفیت آسفالت، عملیات خاکی و ... استاندارد‌ها را ارائه نموده است. در فهرست بهای تجمیعی ابنیه، خسارت تأخیر بر اساس مترمربع محاسبه می‌شود، اما در فهرست بهای تجمیعی راه، این محاسبه به صورت طولی انجام شده و

سقف آن را نیز ۲.۵ درصد رقم اولیه قرارداد تعیین کرده‌اند. با توجه به طولانی بودن اجرای پروژه‌ها، این میزان خسارت پاسخگوی هزینه‌های ناشی از تورم نیست.

همچنین میزان خسارت تأخیر در پروژه‌های ساختمانی و راه‌سازی بسیار متفاوت است و اگر سقف ۲.۵ درصد حذف شود، هزینه‌های پرداختی به پیمانکاران به حدی بالا می‌رود که دولت توان پرداخت آن را نخواهد داشت.

بعلاوه نامحدود بودن و نداشتن سقف این خسارت غیرقابل قبول است. در بحث‌های ساختمانی، اعداد به دست آمده در حوزه ساختمان‌سازی به طور قابل توجهی با اعداد پروژه‌های راه‌سازی تفاوت خواهد داشت. لذا لازم است سقفی مشخص در نظر گرفته شود چرا که در غیر این صورت، اعداد به دست آمده به حدی خواهد بود که قابل اعلام نیستند.

همچنین زمانی که پیشرفت اجرایی پروژه‌ای به ۹۰ درصد می‌رسد، به صلاح پیمانکار و کارفرما نیست که آن را متوقف کنند و سقف ۲.۵ درصدی خسارت، مبلغ پایینی برای ۱۰ درصد باقی‌مانده پروژه است و دولت نیز باید آن را پرداخت کند.

از طرفی خسارت تأخیر در تادیه ناچیز (سقف ۲/۵ درصد قرارداد) به هیچ عنوان انگیزه کافی در دستگاه اجرائی جهت پرداخت به موقع مطالبات پیمانکار و یا رفع مشکلات تملکی ایجاد نمی‌نماید و لذا ضریب F در عمل نتیجه معکوس داشته است.

فهرست بهای تجمیعی راه و باند به عنوان یک ابزار مدیریتی مهم در پروژه‌های راه‌سازی تعریف می‌شود که هزینه‌های اجرای یک فعالیت مشخص را به صورت کلی و یکجا ارائه می‌دهد. این فهرست به جای محاسبه هزینه‌های هر مرحله به صورت جداگانه (مانند خاکبرداری، بتن‌ریزی و آسفالت)، مبلغ واحدی را برای کل فعالیت در نظر می‌گیرد.

به عنوان مثال به جای آنکه هزینه‌های جداگانه‌ای مانند هزینه حفاری، هزینه بتن‌ریزی و هزینه آرماتوربندی را برای ساخت یک تونل اعلام کنیم، هزینه کل اجرای تونل را به صورت قیمت به ازای هر متر طول بیان می‌کنیم. در واقع، با تقسیم قیمت نهایی حاصل از فهرست بهای پایه، پیمانکار مبلغ خود را به صورت متر طول تمام‌شده یا واحد کلی دریافت می‌کند.

در فهرست بهای تجمیعی راه، برای میزان کارکرد پیمانکار، ضربی در نظر گرفته شده که در صورت عدم تحقق میزان مشخص‌شده، مبلغی از پرداختی او کسر می‌شود. این مسئله بنیه مالی پیمانکاران را ضعیف کرده و روند اجرای پروژه را طولانی‌تر می‌کند. اعمال این ضریب، شرایطی را ایجاد می‌کند که در نهایت باعث فسخ قراردادها می‌شود که این موضوع به زیان هم پیمانکار و هم دولت خواهد بود.

این مساله نکاتی نیز دارد:

۱- رفع تبعیض‌های فی مابین فهرست بهای تجمیعی راه و فهرست بهای سرجمع ابنیه فهرست بهای تجمیعی راه با فهرست بهای سرجمع ابنیه از منظر شکل قراردادی عملکرد مشابهی دارند. لیکن تفاوت و تبعیض‌های قابل توجه در ابلاغ یا بخشنامه‌های صادره باعث بروز مشکلاتی قابل توجه در حوزه پروژه‌های راهسازی گردیده است در حالیکه پیمانکاران حوزه راهسازی همچون پیمانکاران حوزه ابنیه در اجرای پروژه‌های عمرانی کشور، سهیم هستند و تبعیض‌هایی به شرح زیر هیچگونه وجهت قانونی و شرعی ندارد. (بند ۹ اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران "رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام هزینه‌های مادی و معنوی از وظایف دولت جمهوری اسلامی ایران است")

۲- تبعیض در محدودیت سقف ۲/۵ درصد برای خسارت ناشی از تاخیر در پرداخت

در فهرست بهای تجمیع راه و سرجمع برای جبران خسارت ناشی از تاخیر در پرداخت، دستورالعمل‌هایی ابلاغ گردیده است. لیکن سقف خسارت مذکور را در هر دو فهرست به ۲/۵ درصد مبلغ اولیه قرارداد محدود نموده اند. لیکن در فهرست سرجمع چنانچه پیشرفت ریالی قرارداد بیش از ۹۰ درصد باشد و یا قرارداد اعمال ماده ۴۸ گردیده باشد، سقف مذکور برداشته می شود. اما سقف ۲/۵ درصد در فهرست تجمیع راه تحت هر شرایطی باقیست و این مسئله باعث زیان هنگفت شرکت‌های راهسازی گردیده و بسیاری از شرکتهای فعال در این حوزه (علی‌الخصوص حوزه راه روستائی) را به ورطه نابودی کشانده است.

لازم به ذکر است براساس مصوبه داخلی فهرست راه و شهرسازی در سال ۹۸ مبنی بر انتقال کلیه قراردادهای راه روستائی از حوزه راه و شهرسازی به حوزه راهداری و حمل و نقل جاده ای علاوه بر اینکه تاکنون وضعیت قراردادی این پیمانکاران در بسیاری از استانها (از جمله خراسان رضوی) در هاله ای از ابهام بوده و مطالبات قراردادی آنها پرداخت نگردیده است (چه مواردی که پروژه اتمام یافته و چه مواردی که ماده ۴۸ گردیده است)، بلکه با توجه به سقف محدودیت ۲/۵ درصد، عملاً خسارت تاخیر در پرداخت بسیار ناچیز است و متاسفانه سرمایه شرکتهای مذکور در تورم بیش از ۱۵۰۰ درصدی ۵ سال، گذشته، بی ارزش گردیده و از بین رفته است.

۳- تبعیض در نرخ تاخیر در پرداخت سالیانه

در فهرست سرجمع نرخ محاسبه تاخیر در پرداخت براساس نرخ تورم اعلام شده توسط بانک مرکزی (و یا شاخص‌های قوه قضائیه) صورت می پذیرد لیکن در فهرست تجمیعی راه نرخ ۱۵٪ سالیانه قید گردیده است. نرخ تورم در سالهای اخیر بطور

متوسط بیش از ۴۰ درصد بوده و این موضوع نیز باعث ایراد خسارت قابل توجهی به پیمانکاران حوزه راهسازی گردیده است.

۴- تبعیض در محاسبه تاخیرات مجاز ناشی از تاخیر در پرداخت

مطابق با بخشنامه فهرست سرجمع در صورت تاخیر در پرداخت، علاوه بر خسارت پرداخت ۵۰ درصد مدت محاسباتی براساس بخشنامه ۵۰۹۰ نیز جز تاخیرات مجاز لحاظ می‌گردد، در صورتی که در فهرست تجمیعی راه، تاخیراتی بابت تاخیر در پرداخت مجاز نمی‌گردد.

۵- بررسی محاسن و معایب ضریب کاهشی F در فهرست بهای تجمیعی راه

ضریب کاهشی F با هدف اعمال فشار و ایجاد انگیزه در پیمانکار جهت اجرای دقیق پروژه مطابق برنامه زمانبندی در بخشنامه فهرست تجمیعی راه منظور گردیده است. لیکن با توجه به مشکلات اعتباری و معارض‌های موجود در پروژه‌های راهسازی، عملاً ضریب مذکور نه تنها باعث افزایش سرعت پروژه و انطباق با برنامه زمانبندی نگردیده است، بلکه اعمال آن باعث کاهش چشمگیر بنیه مالی پیمانکار و به تبع آن کاهش سرعت پروژه از یک طرف و لزوم اصلاحات مکرر و با فاصله زمانی کوتاه در برنامه زمانبندی و افزایش بروکراسی قراردادی گردیده است. بطوریکه بخش قابل توجهی از توان فنی پیمانکار و مشاور صرف اصلاحات مکرر برنامه زمانبندی (به علت تاخیرات ناشی از عدم تزریق به موقع منابع مالی به پروژه و همچنین مشکلات ناشی از معارض اراضی تملیکی در پروژه) می‌گردد تا بتوان مقدار واقعی عدد F را اعمال نمود.

پیشنهاد می‌شود:

۱- در بخشنامه تجمیع راه نیز (همچون فهرست سرجمع)، محدودیت سقف ریالی ۲/۵ درصد در مواردی که پیشرفت ریالی قرارداد بیش از ۹۰ درصد بوده و یا قرارداد اعمال

ماده ۴۸ گردیده است، برداشته شود. ضمناً به جهت جلوگیری از تبعیض می بایست اصلاحیه فوق از تاریخ ابلاغ فهرست سرجمع (۱۳۹۶/۵/۴) برای فهرست های تجمیع راه نیز نافذ گردد.

۲- نسبت به اصلاح نرخ سالانه محاسبه خسارت تاخیر در پرداخت از ۱۵ درصد سالیانه با ضرائب تورمی بانک مرکزی یا شاخص های قوه قضائیه اقدام گردد.

۳- تاخیرات مجاز ناشی از تاخیر در پرداخت ها در فهرست بهای تجمیعی راه لحاظ شود.

۴- نسبت به حذف ضریب کاهشی F اقدام گردد.

۲۵- موانع و مشکلات حوزه مهندسی و مشاوران در نظام فنی و اجرایی پیرامون تصویب نامه شماره ۲۳۳۰۴۱/ت/۶۱۸۹۱ مورخ ۱۶/۱۲/۱۴۰۲ هیئت محترم وزیران (ارائه قبض الکترونیکی باسکول و بارنامه الکترونیکی)

در تصویب نامه شماره ۲۳۳۰۴۱/ت/۶۱۸۹۱ مورخ ۱۶/۱۲/۱۴۰۲ هیئت محترم وزیران عنوان شده است پرداخت حق الزحمه حمل مصالح ساختمانی مصرفی و مواد معدنی طرح (پروژه) های عمرانی دستگاه های اجرایی در شبکه جاده ای کشور (اعم از خام یا تبدیل شده از قبیل شن و ماسه، سنگ، آسفالت، بتن و آجر) به پیمانکاران طرف قرارداد، مشروط و متناسب با ارائه قبض الکترونیکی باسکول و بارنامه الکترونیکی معتبر می باشد.

این درحالی است که در شرکت های پیمانکار، انجام بخشی از حمل ها توسط ماشین آلات شخصی پیمانکاران در مسیرهای آسفالتی است و در برخی مسیر های خارج شهر نیز امکان اخذ بارنامه وجود ندارد.

۱- مطابق با نامه شماره ۴۷۲۲۹/۷۴ مورخ ۱۴۰۳/۳/۲۷ معاونت محترم حمل و نقل سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، مصوبه هیئت محترم وزیران، وفق قانون الزام شرکتهای و موسسات ترابری جاده ای به استفاده از بارنامه (مصوب ۱۳۶۰/۳/۳۱) تنظیم و ابلاغ گردیده است و از آنجا که ماهیت عملکرد شرکتهای پیمانکاری با شرکت های ترابری متفاوت است، لذا به نظر می رسد اعمال این مصوبه بر قراردادهای پیمانکاری وجاهتی ندارد.

۲- در اکثر موارد، حمل در مسیرهای آسفالتی نیز توسط ماشین آلات شخصی پیمانکاران صورت می گیرد. هزینه های خرید و صدور بارنامه الکترونیکی (حتی با فرض وجود مصوبات قانونی و لزوم اعمال بر قراردادهای پیمانکاری) می بایست در شرایط و اسناد منضم به پیمان در قراردادهای آتی درج گردیده و پیمانکار با علم و آگاهی به اعمال چنین مصوبه ای اقدام به پیشنهاد قیمت نماید. لذا اعمال مصوبه مذکور در قراردادهای جاری (که هزینه قابل توجهی را به پیمانکار طرحهای عمرانی وارد می نماید) صرفاً در قالب پرداخت از طریق بند ج ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان وجاهت خواهد داشت

۳- اکثر مسیرهای حمل (علی الخصوص حمل مصالح سنگی) در محورهای فرعی و داخلی کارخانجات آسفالت صورت می گیرد و غالباً احداث و نگهداری این راهها به عهده پیمانکار می باشد و امکان اخذ بارنامه الکترونیکی وجود ندارد.

۴- در بسیاری از محورهای شرکت حمل و نقل جهت صدور بارنامه وجود ندارد.

۵- در اکثر قراردادهای راهسازی، فواصل حمل به صورت مقطوع می باشد و یا براساس فهرست تجمیعی تنظیم گردیده است. در حالیکه مطابق بخشنامه مذکور پرداخت حق الزحمه حمل مصالح "مشروط و متناسب با ارائه قبض الکترونیکی باسکول و بارنامه الکترونیکی معتبر می باشد".

به شورا پیشنهاد می‌شود:

۱- نظر به اینکه هدف سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور از پیگیری و ابلاغ مصوبه مذکور، اخذ عوارض تردد از محورهای مواصلاتی (غیر بزرگ راهی) است و با توجه به نیاز محورهای مواصلاتی کشور به نگهداری و ترمیم مداوم، چنین اقدامی بسیار شایسته است. لیکن در قراردادهای آتی پیمانکاری پیشنهاد می‌گردد اخذ عوارض مذکور از طریق اخذ مفاصاحساب از سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور (مشابه اخذ مفاصاحساب از صمت و تامین اجتماعی) صورت پذیرد و آزادسازی سپرده حسن انجام کار در اسناد پیمان منوط به ارائه مفاصاحساب مذکور گردد.

۲- در قراردادهای جاری، هزینه های خرید و صدور بارنامه الکترونیکی در پیشنهاد قیمت پیمانکاران دیده نشده است و پیمانکاران با توجه به شرایط مندرج در اسناد مناقصه، پیشنهاد قیمت خود را ارائه نموده اند (در اسناد مناقصه نیز چنین شرطی وجود نداشته است) لذا در قراردادهای جاری پرداخت هزینه تهیه قبض باسکول و بارنامه الکترونیکی در قالب بند ج ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان صورت پذیرد.

۳- اعمال مصوبات مذکور (و یا اصلاح شده آتی) می‌بایست در اسناد مناقصه به شرایط قراردادی اضافه گردیده و پیمانکاران هزینه آنرا در قیمت پیشنهادی خود لحاظ نمایند.

۴- حمل مصالح مانند قیر، سیمان و میلگرد و فولاد در کل کشور با ارائه بارنامه و قبض الکترونیکی باسکول صورت می‌پذیرد و پیمانکاران درخصوص ارائه بارنامه و فیش الکترونیکی این گونه مصالح، مشکلی ندارند.

۲۶- انجام طراحی و نظارت بر پروژه های طرح اقدام ملی مسکن توسط شرکت های

مهندسين مشاور

به استناد ماده ۳۴ قانون احکام دائمی توسعه کشور کلیه طرح ها و پروژه هایی که از وجوه عمومی کشور استفاده می نمایند، مشمول ضوابط نظام فنی و اجرایی کشور می باشد و بر اساس آیین نامه ماده ۳۴ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور (نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور) تصویب نامه شماره ۲۵۲۵۴/ت/۵۷۶۹۷ ه مورخ ۱۴۰۰/۳/۸ هیات محترم وزیران، انعقاد قرارداد با عوامل اجرایی باید مطابق مقررات نظام فنی و اجرایی کشور (تصویب نامه شماره ۴۲۳۳۹/ت/۳۳۴۹۷ ه مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۰ هیات وزیران) و قوانین جاری صورت پذیرد. لذا بر این اساس لازم است کلیه تامین کنندگان خدمات و کالا در طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری تمامی دستگاه های اجرایی، وزارتخانه ها، موسسات و شرکت های دولتی دارای صلاحیت از نظام فنی و اجرایی کشور باشند و به منظور انجام خدمات طراحی و نظارت و اجرای پروژه ها باید از مشاورین و پیمانکاران دارای صلاحیت از سازمان برنامه و بودجه کشور استفاده گردد. همچنین وفق ماده ۴۱ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب سال ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی، قانون برنامه و بودجه و ضوابط منبعث از آن در انجام خدمات طراحی، نظارت و اجرای پروژه های دستگاه های اجرایی نافذ خواهد بود.

علیرغم تاکید قانون و آیین نامه اجرایی آن و با توجه به اینکه پروژه های طرح اقدام ملی مسکن مشمول وجوه عمومی می شوند، لیکن در طراحی و نظارت این پروژه ها از مهندسين مشاور استفاده نمی شود.

لذا پیشنهاد می شود:

سازمان برنامه و بودجه کشور طی بخشنامه ای از نوع گروه اول (لازم الاجرا) کلیه ادارات راه و شهرسازی کشور را به استناد ماده ۳۴ احکام دائمی کشور و آیین نامه اجرایی آن ملزم به استفاده از شرکت های مهندسين مشاور در طراحی و نظارت پروژه های اقدام ملی مسکن نماید تا ضمن عمل به قانون موجب ارتقای کیفیت پروژه ها و جلوگیری از هدر رفت سرمایه های ملی گردد.

۲۷- رعایت مفاد شیوه نامه نحوه صدور پروانه اشتغال بکار موقت شرکت های مشاور

طبق بند «الف» شیوه نامه نحوه صدور پروانه اشتغال بکار موقت شرکت های مشاور توسط وزارت راه و شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه کشور مدارک مورد نیاز جهت اخذ پروانه اشتغال به کار عبارتند از: ۱- درخواست متقاضی به اداره کل راه و شهرسازی استان ۲- اصل و تصویر مصدق اساسنامه، آگهی تاسیس و آخرین تغییرات شرکت ۳- اصل و تصویر مصدق گواهینامه معتبر شرکت از سازمان برنامه و بودجه کشور ۴- گواهی عضویت حقوقی شرکت در سازمان نظام مهندسی استان و دریافت هرگونه مدرکی اضافه بر آن از متقاضیان مجاز نمی باشد. متأسفانه اداره کل راه و شهرسازی استان خراسان رضوی با برداشت غیر صحیح از شیوه نامه مذکور و عدم توجه به مفاد آن اعلام می نماید که می بایستی پروانه اشتغال به کار حقیقی اعضا هیئت مدیره شرکت های مشاور جهت دریافت گواهینامه اشتغال به کار حقوقی تحویل راه و شهرسازی گردد و اعضای هیئت مدیره از ظرفیت حقیقی خود محروم گردند.

پیشنهاد می گردد:

اداره کل راه و شهرسازی نسبت به رعایت دقیق مفاد شیوه نامه نحوه صدور پروانه اشتغال بکار موقت اقدام نموده و از اخذ مدارک اضافی خودداری نماید.

۲۸- لزوم آزادسازی مبالغ پرداخت شده توسط پیمانکاران در صورت مزد و حق بیمه کارکنان معادل حق بیمه پرداخت شده هر صورت وضعیت از محل سپرده ۵٪ موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی- آیین نامه اجرایی بند (ت) ماده (۴) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (فهرست تلفیقی مالیات حقوق و کسور بیمه) مصوب ۱۴۰۴، ۰۳، ۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی بخشنامه جدید شماره ۱۴ در آمد سازمان تأمین اجتماعی

مطابق اعلام کانون انجمن های صنفی کارفرمایی خراسان رضوی و بررسی های کارشناسی صورت گرفته حوزه خدمات کشور با اشتغال بیش از ۵۰٪ از نیروی کار، نقش مؤثری در اقتصاد ملی ایفا می نماید و بخش قابل توجهی از قراردادهای عمرانی، نفت، گاز و راه توسط پیمانکاران این حوزه در حال اجراست.

با این حال، اخیراً سازمان تأمین اجتماعی مقرر نموده است که پیمانکاران موظفاند همزمان با ارسال لیست بیمه، مبالغ مندرج را به صورت نقدی پرداخت نمایند و هیچ گونه امکان تقسیط نیز پیش بینی نشده است. این موضوع برخلاف فلسفه ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی است که صراحتاً مقرر می دارد:

پس از پرداخت حق بیمه و تسلیم لیست کارکنان در موعد مقرر، مبلغ پرداختی باید از صورت وضعیت پیمانکاران کسر و مستقیماً توسط دستگاه واگذارنده کار به آنان پرداخت شود.

این رویه در بسیاری از دستگاه های اجرایی رعایت نمی شود و پیمانکاران ناچارند مبالغ کلانی را نقداً پرداخت کنند؛ در حالی که بازگشت آن مبالغ از دستگاه های واگذارنده صورت نمی گیرد.

همچنین در بخشنامه جدید شماره ۱۴ درآمد سازمان تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۸۰/۰۵/۰۶، در فصل اول مواد قانونی و در بند ۱ ماده ۳۸، صراحتاً در سطر ششم ذکر گردیده است در صورت پرداخت حق بیمه توسط پیمانکارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم نمایند، معادل حق پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ کسورات آزاد خواهد شد.

عدم توجه به این بند قانونی موجب شده است که میلیاردها تومان از سرمایه شرکت‌های پیمانکاری در این حوزه بلوکه و فریز شود و در نتیجه شرکت‌ها با مشکلات عدیده مالی و اعتباری مواجه گردند.

بعلاوه

۱-در ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی عنوان شده پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقاطعه کار از طرف کارفرما موکول به ارائه مفصاحساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقاطعه کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت میکنند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد حال در برخی موارد دستگاه‌های اجرایی بدین گونه تفسیر می نمایند که آزاد سازی مبالغ ۵٪ در زمان دریافت مفصاحساب می بایست صورت گیرد که خلاف ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی است.

۲-در بخشنامه ۱۴ جدید درآمد سازمان تأمین اجتماعی (موضوع دستورالعمل حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور)، فصل اول، بند ۱ ماده ۳۸، سطر ششم آمده است در صورت پرداخت حق بیمه توسط پیمانکارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم نمایند، معادل حق پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ کسورات آزاد خواهد شد که توسط متولیان نادیده گرفته شده است.

۳- در رویه گذشته و با توجه به آیین‌نامه‌های اجرایی ماده ۳۸، سازمان تأمین اجتماعی پس از دریافت لیست بیمه، به پیمانکار مهلتی برای پرداخت می‌داد. اخیراً با استناد به «بروزرسانی سامانه‌های سازمان»، مقرر شده است که پیمانکار همزمان با ارسال لیست، کل مبلغ را نقدی بپردازد. پیامد موضوع فشار مضاعف نقدینگی بر پیمانکاران، خصوصاً در پایان هر ماه که باید هم هزینه‌های جاری کارگاه و هم حق بیمه را نقداً پرداخت نمایند.

۴- مطابق ماده ۳۸ و بخشنامه‌های اجرایی، دستگاه واگذارکننده موظف است پس از اعلام سازمان، مبالغ ۵٪ را آزاد و در وجه پیمانکار پرداخت نماید. اما در عمل بسیاری از دستگاه‌های اجرایی این مبالغ را حتی در هزینه‌های جاری مصرف می‌کنند. گاهی در پایان پروژه نیز توان بازپرداخت ندارند. پیامد این مساله حبس طولانی‌مدت منابع پیمانکاران؛ بروز اختلافات مالی و حقوقی؛ ایجاد بدهی سنگین برای پیمانکاران در نظام پولی است.

۵- متن ماده ۳۸ ظرفیت تهاتر با سازمان را فراهم کرده است؛ زیرا تأکید دارد پرداخت بیمه می‌تواند از محل ۵٪ کسورات صورت گیرد. اما هیچ سازوکار شفاف، یکپارچه و عملیاتی برای تهاتر بین دستگاه اجرایی و سازمان تأمین اجتماعی طراحی نشده است. این موضوع منجر شده پرداخت نقدی مضاعف توسط پیمانکاران صورت گرفته و حبس منابع در حساب دستگاه‌های اجرایی را به ارمغان بیاورد.

لذا پیشنهاد می‌شود:

نظر به اینکه به موجب :

-ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی ،

مواد ۵ و ۶ آیین نامه اجرایی ماده (۹) آیین نامه اجرایی بند (ت) ماده (۴) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (فهرست تلفیقی مالیات حقوق و کسور بیمه) مصوب ۱۴۰۴/۰۳/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی،

نظریه شماره ۱۹۸۲۹۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۴/۲۹ سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ،

دستورالعمل ۱۴ جدید تامین اجتماعی،

همه موارد حاکی از این است، در مواقعی که پیمانکار به موجب تحکم تامین اجتماعی همزمان با ارسال لیست بیمه اقدام به پرداخت حق بیمه می نمایند، (معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد) لذا هرگونه برداشت دیگری از جمله ضرورت صدور مفاصا حساب به دلیل شفافیت ماده ۳۸، آیین نامه اجرایی بند (ت) ماده (۴) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و دستورالعمل ۱۴ جدید در آمد مغایر ضوابط تعیین شده می باشد.

از طرفی حبس میلیاردها تومان منابع تحت عنوان ضمانت پرداخت حق بیمه پیمانکار نزد دستگاه اجرایی آنهم در مواقعی که قانون و آیین نامه اجرایی و دستورالعمل صراحت دارد و ماهانه پیمانکار اقدام به پرداخت حق بیمه می نماید و وضعیت و شرایط سخت بنگاه های اقتصادی برای حفظ و نگهداری بنگاه و عدم امکان تامین مالی در وضعیت موجود شبکه بانکی با هیچگونه اصولی تطابق ندارد، از طرفی آزادسازی معادل رقمی که از تامین اجتماعی وصول می نماید می تواند صرف پایداری بنگاه و نیز تسریع در پرداخت حق بیمه نماید لذا مقرر شد با توجه به صراحت قانون و آیین نامه و دستورالعمل مذکور:

الف) با عنایت به مفاد ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و مواد ۵ و ۶ آیین نامه اجرایی ماده ۹ آیین نامه اجرایی بند (ت) ماده (۴) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت

جمهوری اسلامی ایران، اداره کل تامین اجتماعی استان، درموقعی که پیمانکار به موجب حکم تامین اجتماعی همزمان با ارسال لیست بیمه اقدام به پرداخت حق بیمه می نمایند، حسب درخواست پیمانکار معادل حق بیمه پرداختی به واگذار کننده کار اعلام نمایند تا از مبلغ مذکور در وجه پیمانکار آزاد شود.